ԻՆՆԵՐՈՐԴ ՏԱՐԻ — Թիւ 2,681 — Կ. ՊՈԼԻՍ. 1905, ՅՈՒԼԻՍ 6 — 19 — 16 ձէմազի իւլ էվ՚՚, 1323 — 6 թէմուզ 1321 — ՀԱՐԵՒԱԾԱԹԻ

ՅՈՒԶԱՆԹԻՈՆ

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ԲԻՒԶԱՆԴ ՔԷՉԵԱՆ

Բիւզանդիոն

ՀԱՅԱԹԵՐԹ ԱՄԵՆՕՐԵԱՅ

ԱՋԳԱՅԻՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ — ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ԳԻՏԱԿԱՆ

PUZANTION
Journal Arménien Quotidien, Politique, Financier et Littéraire
Directeur - Propriétaire
PUZANT KÉTCHIAN
Bab-Ali Djaddéssi, № 23-25
CONSTANTINOPLE

ԿԱՆԱՆՑ ԲԱԺԻՆ

ԿԱՆԱՑԻ ՀԱԳՈՒՍՏՆԵՐՈՒՆ ՔՄԱՀԱՃՈՅՔՆԵՐԸ

Ամբողջ կանացի համակրութիւնն մ՚էր անիկա, ուզած էինք մեր աչքան կէս օրերէն մին անցընել հովանաւոր պուրակի մը առուերներուն ներքև, ու մեր վերին հրաժեշտը տալ գիւղի կեանքին, նոր ուժերով ու նոր կենսակերպութիւններով ոգևորուած. մեծ հանդիսով էինք հաւաքուեր այդ կէս օրը, մեր կանացի քառասնոյնները ամառնային վերկակեան հանդիսը տեսնելու համար։

Յարատև, սիրուն ու զուարթ սիկին մը մօտեցաւ մեր խումբին, առաջարկելու համար որ ամէն ներկաներն եղելութիւն մը պատմեն, իրենց հագուստներու կեանքի պատմութիւնէն, որ իր ցաւալի կողմն ունենալով հանդերձ, կարենայ ծիծաղի փափաքներ քաղել մեր շրթներէն։ «Անհաւասիկ առաջին օրինակն ես պիտի տամ ձեզի» ձայնեց նորատի կին մը խմբակին մէջէն, որ թէև ունի իր սուրբ կողմը, բայց ծիծաղելի է տարօրինակ կերպով։

—Մեզրաւուսինի ճամբորդութեանս միջոցին էր։ հազիւ օր մը մնացած էր բարիզի մեկնելուս, Լուվրի վաճառատունը մտած էինք ամուսնոյս հետ. ձ՚առաջ չարկեր ինծի սև մետաքսէ չրվազգեստ մը գնել. չեմ յիշեր թէ քանի՛ ֆրանք վճարեցինք. միայն թէ փառաւոր կերպով չգեղ էր, ու չատ աղէկ կարուած։ «Անհաւասիկ ըսաւ ծախողը, մեծացա մը որ կրնայ տարիներով դիմանալ, կրնաք առանց հոգի և երկիւղի հագնիլ, ամէն կերպով վատահելի է։» Ցաջորդ օրը մեկնելէ առաջ, հրաժեշտի ողջոյններս տալու համար իմ քանի մը բարեկամուհիներուս, կառք կ՚նստիմ, և երբ այցելութիւններս առաւօտ պանդուխ կ՚վերադառնամ, կը տեսնեմ որ ամօսինս արդէն ինծի կ՚սպասէր. վերջին ակնարկ մը կ՚նետեմ հայելիին մէջ, անգամ մ՚ևս ապահովուելու համար հագուստիս չգեղ երեւոյթին, երբ յանկարծ ամօսինս կ՚յարձակի հագուստիս վրայ, խաւս չտալէուվ քաղցը, «բայց կ՚գոչէ, ինչպէս կ՚ըլլայ որ հագուստդ կ՚պատռի». կոճակ կ՚քակեմ, ու քղանցքս մար կ՚ուտի, ու ցաւելով կը տեսնեմ որ բոլոր նասած տեղերս եղած հանգրիճումները ձեղք ձեղք կտրած էին. անտարակոյս առաջին այցելութենէս ծկած էր, ու մինչև վերջինը, արդէն ծիծաղելիօրէն աղէկ հագուստի տալուս ներս ապահովաբար, եթէ չէին զգացած ինծի հագուստիս վիճակը, պարզ փափկանկատութեան մը արդիւնքն էր. և որչափ արգահատած էին զիս...։

Ուրիշ մը կ՚պատմէր. «Սուղ մետաքսեղէն մը գնած էի ելակի գոյնով, աչքերս չլացող. հազիւ ութ օր մնացած էր պահանգետի մը, որ մասնաւորաբար երկու ամիսէ ի վեր խօսակցութեան նիւթ եղած էր բոլոր չրջանակներու մէջ, կ՚ամենամեծ դերձակուհին, բոլոր վրայի զարդեղէններով, աւելորդ է ըսել թէ ինծի չատ սազի նատած էր ամբողջութիւնը. վերջնական գիչերը կուգայ հագուստս, ամբողջ սպասելով որ ամէն կողմէ ինծի պիտի գովեն, ինչ՚պէս որ ամէն անգամ որ նոր հագուստ մը կ՚առնէի

մասին մեծ մասը կ'յատկացնէ խօլական ինչ որ անմիջական արժէքով բնաւ օգուտ մը չունենար։

Ուրեմն կ'յորդորեմ բոլոր ապագայ մայրերը կամ նոր կիներն որ խոհանոցի մատակարարութեան առեւն միսին քանակութիւնը մէկ չորրորդի իջեցնեն, այսինքն փոխանակ շաբաթական 40 ղրուշի միս գնելու աւելի առողջարար սնունդներու յատկացնեն այդ գումարը հետեւեալ կերպով. 10 ղրշ. մրգ, 10 ղրշ. բանջարեղէն, 10 ղրշ. հաւկիթ, 10 ղրշ. կաթ, մածուն, պանիր կամ պանիր։ Ահա այս կերպով, այս ցուցակին հետեւելով է որ կատարեալ սնունդ մը առած կ'ըլլանք։

ՄԻՒՌՈՆ ՁԻԼՍԱՆ

ՎԵՐՋ

ՄԱԾՈՒՆԻՆ ՕԳՏԱԿԱՐ ՄԻՔՐՈԲԸ

ՓԱՐԻԶ, Յուլիս 15.

Գրեթէ տարի մ'առաջ էր որ Տօքթ. Թիւլպէնճեան, Ֆրանսական Ակադեմիային ներկայացուցած էր գրքոյկ մը, որուն մէջ ի վեր հանելով մածունին առաւելութիւնները, կ'ուսումնասիրէր մածունը կազմող կարգ մը խմորիչներու (ferment) գոյութիւնն և ձեւը։

Այդ օրէն ի վեր Բրօֆ. Մէչնիքօֆ, կարգ մ'ուսումնասիրութիւններով կ'հաստատէր իր կողմէն ալ Հայ բժիշկին բանձները, ինչպէս նաեւ, բացատրելով որ մածունը գործածուելով Արեւելքի երկիրներուն մէջ, բնակիչք աւելի երկար կ'ապրէին, և ասոր պատճառը՝ մածունին յատուկ միքրոպներուն պայքարն է կեանքն հիւծող, մաշեցնող կարգ մը միքրոպներուն հետ և այս վերջիններուն ոչնչացումն անոնցմով։ Ուշ ծերանալու համար պէտք է մածուն ուտել, եւ ինք ու Բասթէօրեան հաստատութեան Տնօրէն Տօքթ. Ռուն սովորութիւն ունէին ամէն առաւօտ մածուն ուտելու։

Մածունն այսպէս ճանչցուելով սկսած է հոս սնունդի նիւթերէն մին ըլլալ, անցնելով առաւօտեան կաթին ու ճաշի պանիրին տեղ։ Այժմ Բարիզի մէջ կ'գտնուին երկու գլխաւոր գործարաններ, որոցմէ մին 100,000 ֆրանք դրամագլուխով շահաբեր գործերով մածուն կ'արտադրէ, Տօքթ. Թիւլպէնճեանի և ուրիշ Ֆրանսացիի մը կողմէ պատրաստուած չոր խմորիչներու բաղադրութեամբ։

Այս միջոցիս Տօքթ. Թիւլպէնճեան, երկար ու նոր ուսումնասիրութիւններէ վերջ յաջողեր է առանձնացնել մածունը կազմող ճշմարիտ ու միակ խմորիչը, որուն յաւելումը կաթին մէջ՝ առանց ուրիշ տարբեր մածունի մը բաղադրութեան, կ'արտադրէ զուտ, բուն մածունը, ինչպէս Թօքախարի կամ Թիֆթլիի միքրոպներու ներարկումն ալ անհատի մը՝ յառաջ կը բերէ նոյն հիւանդութիւնները։

Մածունչինութեան նոր գործարան մը եւ կազմուելու վրայ է, շահագործելու համար այս նոր մեթոտը, որ լաւագոյնն է բնականաբար. Բրօֆ. Մէչնիքօֆի ջատագոված բուն, կենսատու, օգտակար միքրոպներն յաջողելով ստանալ, և անով չինել մածունը։ ԼԵՒՈՆ ԿԱՐԱՊԵՏԵԱՆ

ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

ԽՈՇՈՐ ԱՊԱԿԻՆԵՐՈՒ ԵՒ ԱՐՏԱԲԱԶՈՒ ՀԱՅԵԼԻՆԵՐՈՒ ԱՌԵՒՏՈՒՐՆ Ի ԹՈՒՐՔԻԱ

Բ.

Փանք խոշոր ապակիներու և հայելիներու Թուրքիոյ առեւտուրին։ Աւասիկ այս մասին վերջին հինգ տարիներու վրայ Օսմ. մաքսատանց վիճակացոյցները։

1895—96 (38,340 կտոր, 8,068 տուփ, 491 սնտուկ) 1,720,278 ղրուշ։

1896—97 (31,094 մեզր, 9,349 տուփ, 3,141 սնտուկ) 1,137,986 ղրուշ։

1897—98 (37,707 մեզր, 22,329 տուփ, 498 սնտուկ) 1,540,833 ղրուշ։

1898—99 (96,499 կտոր, 4,227 տուփ, 8,391 սնտուկ) 2,904,236 ղրուշ։

1899—900 (54,672 կտոր, 100 տուփ, 1,021 սնտուկ) 2,210,347 ղրուշ։

Իզմիրի նաւահանգիստին վիճակացոյցներէն կ'երեւի թէ 1904ին 200 սնտուկ խոշոր ապակի և հայելի մտեր է 13,650 քիլօկրամ ծանրութեամբ։ Տարեկան 100—115,000 ֆր. արժողութեամբ խոշոր ապակի և հայելի կ'ներածուի Պոլիս, առանց հաշուելու ձեռքի փոքր հայելիները։ 20—25,000 ֆր. արժողութեամբ ցուցափեղկի ապակի կ'ներածուի, մնացեալն արծաթազօծ ապակի է։ Երբեմն մինչեւ 150,000 ֆր.ի խոշոր ապակի ու հայելի կը գնուէր. թէև սպառումը տակաւ առ տակաւ աւելցած է, բայց ներածումը պակսած է, զի այն քաղաքներն որ երբեմն մեր հրապարակէն կ'գնէին իրենց պէտք եղած ապրանքը, հիմա ուղղակի կ'ստանան զայն արտադրող կեդրոններէն։ Մեր հրապարակը կորսնցուցած է իր յաճախորդներուն մեծ մասը, ճամբու չափազանց ծախքերուն և մաքսային մթերանոցի չգոյութեան պատճառաւ։ Հայելիի յատուկ արծաթազօծ ապակիներու համար մեր հրապարակին սովորական չափերն են, սանդղաձեւով. 42×27, 48×30, 54×33, 69×42, 75×45, 78×48, 84×51, 90×57, 96×60, 102×63, 108×66, 114×69, 120×72, 120×75, 126×72, 126×75, 132×85, 141×84, 150×90։ Այս երկրին վաճառականներն ու գնորդները ջերմեռանդօրէն կ'պահեն նախորդ չափերը, առանց ո և է պատճառի. աւասիկ հայելիի համար արծաթազօծ ապակիներու սովորական չափերը մեր հրապարակին վրայ. 174×105, 150×90, 141×84, 132×81, 126×75, 126×72, 120×72, 114×69, 108×66, 102×63, 96×60, 90×57, 84×51, 78×48, 75×45, 69×42, 63×36, 57×33, 54×33, 48×30, 42×27։ Խոշոր պարզ ապակիներն որոշ չափ մը չունին, այլ ցուցափեղկին մեծութենէն կախում ունին։

Այս տեսակ ապակիներու ու հայելիներու համար ծրարումը մեծ կարեւորութիւն ունի։ Չորս տեսակ ծրարում կայ. ամենքն ալ մեծ խնամքով կ'ըլլան և երաշխաւորութիւն կ'ընծայեն ճամբորդութեան համար։ Աւասիկ այս ծրարման տեսակները.—Ա. պարզ ծրարում, որ ձրի է։ Ասոնք փայտէ տուփեր են որք կրնան պարունակել 25 քառակուսի մեդր ապակի. ներքին ծրարումը խնամքով կ'ըլլայ ու մինչ ձրի է։ Բ. կրկին ծրարում, որուն կափարիչը քառ. մեդրէն կ'առնուի 5 ֆր.։ Գ. յաւելուածական ծրարում զինկով. ասոր համար կ'գործածուի ներքին զինկէ տուփ մը, և մէջը կ'դրուին ապակիները, ասոր ալ կափարիչի քառ. մեդրէն 5 ֆր. կ'առնուի։ Դ. Ամուր ծրարում, որուն կափարիչին քառակ. մեդրէն 2½ ֆր. կ'առնուի։ Ծրարման այս կերպը շատ գործածական չէ։ Վերջապէս, կարելի է զինկէ տուփը փայտէ կրկին տուփերու մէջ դնել. այն ատեն կափարիչին քառ. մեդրէն կ'առնուի 10 ֆրանք։ Հակառակ ծրարման համար տարուած խնամքներուն, և բոլոր, ցուցումներուն, երբեմն ապակիները կ'կոտրին։ Տարին 2—4% կ'կոտրին ապակիներն այսպէս։ Կան ընկերութիւններ որ կ'ապահովագրեն ապակիները կոտրելու դէմ, բայց ապրանքին արժէքին վրայ 10% բրիմ կ'առնեն։ Հետեւաբար, շատ պատահած չէ ապակիներն ապահովագրել կոտրելու դէմ, եթէ այսպիսի ապակիներու վրայ կարեւոր գործ կ'ըլլայ։ Կարելի է ապահովագրութիւն ի գործ դնել մասնաւոր գործածութեան յատուկ շատ խոշոր ապակիներու համար։ Խոշոր ապակիներու գիներն հիմնուած են 1884 Յունուար 1ին Սէն Կօպէնի հաստատած սակացոյցին վրայ, զոր ամենքն ալ ընդունած են։ Աւասիկ թէ ապակիի գործարաններու սէնտիքան ի՛նչ զեղչ կ'ընէ.—70% ցուցափեղկի ապակիներու համար, 65% արծաթազօծ ապակիներու համար, 60% ընտրեալ տեսակի համար, 55% երրորդ տեսակի համար, 50% երկրորդ տեսակի համար ու 45% առաջին տեսակի համար։ Այս զեղչերը կ'ըլլան 6—9 միլիմեդր հաստ ապակիներու համար։ Աւելի բարակ ապակիներու համար, այսինքն 4—6 միլիմեդրնոց, 5 առ հար. կ'պակսի զեղչը. 10% կ'պակսի զեղչը 3—5 միլիմեդր ապակիներու համար, և 15% կ'պակսի զեղչը՝ 3—4 միլիմեդր հաստ ապակիներու համար։ Խոշոր ապակիներու վրայ յաւելուածական զեղչ մ'ալ կ'ըլլայ։ 100—199 ֆր.նոց ապակիներու համար զեղչ կ'ըլլայ 10%, 200—299 ֆր.նոց ապակիներու համար՝ 15% և 300 ֆր. և անկից վեր արժող ապակիներու համար՝ 15%։ Մեր հրապարակն որ աժան ապրանք կը փնտռէ, բերել կուտայ պարզ ցուցափեղկի ապակին, որ ունի 6—9 միլիմեդր հաստութիւն։ Վերյիշեալ թիւերը խոշոր պարզ ապակիներուն համար են։ Արծաթազօծումի համար բացէն կ'վճարուի 8% աւելի՝ հասարակ տեսակի խոշոր ապակիներուն վրայ, և 12% աւելի կ'վճարուի պիզօթէ ապակիներու համար։ Պիզօթէի համար զեղչ կ'ըլլայ 75% պելճիքական սակացոյցին վրայ և 50%՝ ֆրանսական սակացոյցին վրայ։ Այս ապակիներն անմաքս կ'յանձնուին։ Վճարման համար 3% զեղչ կ'ըլլայ քառասունըհինգ օրէն ըլլալիք վճարումներու համար, իսկ երբ 4 ամսու պայմանաժամ ուզուի, զեղչ չըլլար։ Ուրկի՞ց կ'բերուի Պոլիս ցուցափեղկի ապակի ու հայելի։ Ասոնց կէսը կ'հայթայթէ Սէն Կօպէն, որ եթէ նուազ խրատապահանջ ըլլար, կրնար իրեն մնաչնորհ ընել Պոլսոյ մէջ այս ապրանքին առեւտուրը։ Գնողները, նախապատուութիւնն իրեն կուտան, նոյն իսկ գիտնալով թէ քիչ մ'աւելի սուղ կ'վճարեն։ Պելճիքը զեղչ ընելով միայն յանձնարարութիւն կ'ընդունին։ Ապա կուգան Ժէօմօնի գործարաններն ու Պելժ գործարանները։ Երբեմն Պոհեմիա բարակ ապակիներ ու հայելիներ կ'արտածէր։ Այս առաքումներն հիմակ դադրած են։ Իտալիա պերճանքի մէկ քանի տեսակ հայելիներ կ'արտածէ—Վենետիկի հռչակաւոր հայելիները—և աժանկեկ կ'արծաթազօծէ պարզ ապակիները։ Բայց, շատ քիչ գործ կ'ընէ, և Բերայի մէկ քանի վաճառատուններու մէջ միայն կ'գտնուի իտալական ապրանք։ Գերմանիոյ բաժինն աննշան է. Անգլիա ցուցափեղկի մէկ քանի տեսակ ապակիներ կ'ղրկէ։

Եւրոպական գործարանները տեսնելով որ մրցումը կործանարար կ'ըլլայ հետզհետէ, ապակեգործարաններու միջազգային համաձայնութիւնը գոյացուցին անցեալ տարի, և յանձն առին բացարձակապէս միօրինակ գինով ծախել իրենց ապրանքները։ Այս սէնտիքան դեռ սպասուած արդիւնքը ցոյց չտուաւ, զի հին պայմանագրութիւններ կային կնքուած, որոնց հաշիւը դեռ չէր կարգադրուած։ Բայց, փոքր գործարանատէրները պիտի շահին սէնտիքային կազմութենէն, զի իրենք համաձայնութեան մէջ առնուած չըլլալով՝ պիտի կրնան իրենց ապրանքները ծախել սէնտիքային պահանջած գինէն աւելի աժան գինով։ Այս պատճառաւ սէնտիքան փոքր գործարանատէրներուն համար աշխատած պիտի ըլլայ աւելի։ Երբեմն մարսիլիական չիմէնդոյի մեծ գործարանատէրներն ալ այսպիսի սէնտիքա մը կազմեցին, բայց փոքր գործարանատէրներն իրենց մէջ առած չըլլալով, կազմուած սինտիքան երկար կեանք չունեցաւ։ Արդէն, հրապարակի վրայ ապակեգործարաններու միջազգային միութեան պահանջած գինէն աւելի աժան մատուցումներ կան, այսինքն 70%+10%։ Թուրքիա ներածուած խոշոր ապակիներու ու հայելիներու երեք չորրորդը կ'հայթայթեն Սէն Կօպէնի և Ժէօմօնի գործարանները։ Ցեյնենք հետեւեալ իրողութիւնն որ ցոյց կուտայ թէ Թուրքիոյ մէջ ո՛րքան կ'փնտռուի ֆրանսական ապրանքը։ Սէն Կօպէն գործարաններ ունի նաև Շօնիի, Սիրէի, Մօնլիւսոնի մէջ՝ ի Ֆրանսա. Մանհայմի մէջ՝ ի Գերմանիա, և Բիզայի մէջ՝ Իտալիա։ Այս վերջին գործարանին հաստատումն տասը տարի է։ Սէն Կօպէն ուզեց որ Թուրքիացի յաճախորդներուն պէտք եղած ապրանքը Բիզայի գործարանէն ղրկուի. բայց գնորդները բողոքեցին և ըսին որ իրենց պէտք եղած ապրանքը Ֆրանսայէ ղրկուի. ուստի մեր հրապարակին պէտք եղած ապրանքը կ'հայթայթէ Մօնլիւսոնի գործարանը։ Միայն գանգատ կ'յայտնուի թէ ֆրանսական գործարաններն հաշիւ չունին հինգ ամսէն կ'կատարեն իրենց տրուած յանձնարարութիւնները։

ԷՐՆԷՍԹ ԺԻՐՕ

(Ամսօրեայ Ֆրանս. Առեւտր. Սենեկէ)

ՎԵՐՋ

ԴՐԱՄԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԼՈՆՏՈՆ, Յուլիս 15.

Լօնտոնի Սակարանին մէջ գիները բարելաւեցան, և թէպէտ երէկ Ֆրանսացիներուն Ազգային Տօնն էր, և Բարիզի Սակարանը գոց մնաց, և թէպէտ օրն ալ բաւական ըլլալով շաբաթ օրով բռնաւորուած չմնալու համար շատեր կ'ծախէին, բայց գիներն ի վերջոյ բարձր մնացին։ Միայն Նիւ Եօրքէն հեռագրուեցաւ թէ ամերիկեան թուղթերն ինկան։ Գիներուն ընդհանուր բարձրացումը վերագրուեցաւ այն վստահութեան թէ ճաբոնցի և ռուս պատգամաւորներուն բանակցութիւնն հաշտութեան պիտի յանգի։ Այս վստահութեան պատճառն ալ Մ. Վիդդէի նման և արժանաւոր Պետական մարդու պատգամաւոր կարգուիլն էր ի փոխարէն Մ. Մուրավիեվի, —որ աւելի ֆրայի քան գործի մարդ նկատուեր է։ Լօնտոնի Սակարանին ոգեւորութիւնն աւելի զօրաւոր էր, նկատելով որ սաստիկ տաք կ'ընէր Լօնտոնի մէջ, ամէն մարդ գիւղերը կ'դիմէր, և նոյն օրն Իգըն և Հարոու Քօլէճներուն տարեկան մրցումի օրն էր, և մեծ բազմութիւն մեկնած էր քաղաքէն՝ հանդիսատես ըլլալու համար։ Դրամի առատ ըլլալով հրապարակին վրայ, գաղութային արժէթուղթեր մեծաքանակ գնուեցան։ Բայց այսպէս թուղթ շատ գնուելուն գլխաւոր շարժառիթն էր քաղաքական նոր խառնաշփոթութեանց վախ չմնալը։ Բարձրացող թուղթերուն մէջ գիտելի էին երկու պատերազմիկներ, որք խօսք մէկ ըրեր էին բարձրանալու համար, զի ճաբոնական նոր թուղթն հանման գինէն վեր գնաց (բէծ ըրաւ) 1⅜ միութիւն, մինչ 4½% ռուսական նախորդ ճաբոնական փոխառութիւնն 3 5/16 միութիւն բէծ կ'ընէր, իսկ ռուսական հին 4% թուղթը կէս միութիւն բարձրացաւ։

⁂ Ձոյլ ոսկիի վրայ գնման մեծ գործողութիւն չեղաւ, և հանդարտ էր արծաթի հրապարակը, ձոյլ արծաթին ունկին կամ ինն տրամն արժելով 27 5/16 բէնս Սբօթ (անմիջապէս յանձնելի), և 27 1/16 բէնս յառաջիկային յանձնելի։

⁂ Իտալիոյ Պանքային յունիս 20ի հաշուեկշիռէն կ'տեսնենք թէ պատրաստ ոսկեդրամ ունի 486,632,000 ֆր.ի, և օտար ոսկեդրամ թուղթով 83,039,000, և արծաթ դրամ ունի 86,930,000 և պետական թղթադրամ և մանր դրամ 18½ միլիոն ֆր.ի չափ։ Պանքութեան հանած է իբր 874 միլիոն ֆր ի։

⁂ Ռումանիոյ Պանքային տարեկան ժողովը գումարուեցաւ երէկ ի Լոնտոն իր կեդրոնատեղիին մէջ, նախագահութեամբ Լօրտ Տրնքէնթի, որ յառաջադէմ վիճակի մէջ ցուցուց զայն, յիշելով մանաւանդ որ 1904 տարին նպաստաւոր չէր եղած գործերու համար, Ռումանիոյ մէջ տիրող երաշտութեան պատճառաւ։ Ռումանիոյ գիւղացիներուն գլխաւոր սնունդն եգիպտացորենն է, որոյ բերքը բոլորովին փճացաւ, և Կառավարութիւնն հարկադրեցաւ եգիպտացորենի արտածումն արգիլել, և արտասահմանէն բերել տալով բաշխել գեղջուկներուն։ Տոկոսի ու զեղչի սակը վար էին մինչ Ռումանիոյ Ազգային Պանքային սակերն ըլլալով 5՝ զեղչի համար, և 6՝ արժէթուղթի դէմ փոխատուութեան համար։ Հունձքին մասնակի փճացմանն հակառակ, Ռումանիոյ ելմտական վիճակը չխանգարեցաւ։ Ռումանիա շնորհաւորելի է իր 5% պարտքը 4%ի զեղչել ձեռնարկելուն համար, որ յաջողեցաւ, և այս կերպով փոխարկուեցաւ 17 միլիոն ստեռլին հանրային պարտք, ի բաց առեալ 7,400,000 ստեռլինի 1903ի փոխառութիւնը, զոր 1913էն առաջ չէր կրնար փոփոխել Կառավարութիւնը, ըստ իր գրաւոր յանձնառութեան։ Տէրութեան հանրային պարտքն 1901ին 57 միլիոն ստեռլին էր, վերջին տասը վիճակահանութեամբք իջաւ 54 միլիոնի։ Բարիզի ճարտարութիւնն յառաջդիմութիւն կ'ընէ Ռումանիոյ մէջ, հաստատելով թէ՝ օտար թէ բնիկ դրամատէրներ, և յուսալի է որ մեծապէս նպաստաւոր ըլլայ երկրին տնտեսական բարգաւաճման։ Ռումանիոյ Պանքային կացութեան բարւոքումը վերագրելի է իր յաճախորդաց աւելնալուն։ Պանքային գործառնութեանց համագումարն աւելի եղաւ քան ո՛ և է տարի 1899ի տագնապէն առաջ։ Ապրիլ 30ին վերջացած տարեշրջանին համար բաժին գլուխ ութ շիլին կը տրուի, զերծ անգլ. եկամտի տուրքէն, (որուն վեց շիլինն արդէն վճարուած է,) և 2,356 ստեռլին պահեստի կը տարուի։ (Այսինքն, սոյն Պանքային վճարեալ բաժնեթղթին վրայ 6⅔% շահ կը տրուի։)

⁂ Լիվըրբուլէն հեռագիր ունինք երէկի թուով թէ, բամբակի վերջին յուզումէն ետքը, Լանքաշիրի մէջ գործառնութիւնք վերսկսան, բայց մանարանի տէրերը սաստիկ զգուշութեամբ կ'շարժին ամերիկեան բամբակ գնելու մասին, և թէպէտ գիները 15 կէտ ինկան և միջինեկ կամ միջին բամբակին Սբօթ գինը (Բէյօրեմեան գինը) իջաւ 5.82ի, բայց գնումները տակաւին խիստ քիչ էին բաղդատմամբ ուրիշ ժամանակներու։ Հարաւ—ամերիկեան բամբակ աւելի գնուեցաւ, պրազիլեան ապրանքը 15 կէտ ինկաւ, և եգիպտականին վրայ քիչ գործ եղաւ, գինն անփոփոխ մնալով։

ԱԶԴ.— Խասգիւղցի Գառնիկ աղա Քէօմիւրճեան թողած է Բէյօղլուի Տաքրանին մէջ ունեցած պաշտօնը։ 3—3

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԱՆԳԼԻՈՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ՀԱՄԱՁԱՅՆՈՒԹԻՒՆԸ.—Թայմզի Բարիզեան թղթակիցը հետեւեալը կ'հեռագրէ Յուլիս 14 թուով.—Օրուան հերոսն և հաւանօրէն վաղուանն ալ՝ Բօլ Տէրուլէտն է։ Բարիզեան թերթերն այսօր կ'հրատարակեն Տէրուլէտի տեսութիւնները՝ անգլեւֆրանսական մերձեցման վրայ։ Մ. Մարսէլ Հիւպէն, Սան Սեպասդիանէն Էքօ տը Բարիի կ'հեռագրէ հետեւեալը.—Մ. Տէրուլէտ կ'ըսէ որ Մ. Տելքասէի դէմ անարդարութեամբ և ապերախտութեամբ վարուեցաւ ժողովուրդը. «անձնապէս երախտապարտ եմ Մ. Տելքասէի, որ յենակէտ մը ստեղծեց Ֆրանսայի համար, անգլեւֆրանսական համաձայնութիւնն յառաջ բերելով ... Բայց շատեր թերեւս «Ֆաշօտան» պիտի յիշեցնեն։ Ֆաշօտայի խնդրին մէջ մեծագոյն պատասխանատուութիւնը չի ծանրանար անոր վրայ որ հարկադրուեցաւ արշաւախումբն ետ կանչել, այլ անոր՝ որ թեթեւամտութեամբ ղրկեց զայն, յայտարարելով թէ Անգլիոյ դէմ արձակուած հրազէն մ'է։ Այնպէս կ'կարծեմ թէ Անգլիոյ դէմ հրազէն պարպելու հարկ չկայ. պէտք է թնդանօթ արձակել կամ Անգլիոյ հետ և կամ անոր դէմ։ Դարձեալ, ես այնպէս կ'հաւատամ թէ «խորամանկ Ալպիոն» կատարեալ օրինաւորութեամբ շարժեցաւ վերջին դէպքերուն միջոցին։ Բոլոր անոնց համար որ կ'հարցնեն թէ Անգլիոյ զինակցութիւնն ի՛նչ օգուտ ընծայած է ցարդ իր զինակիցներուն, ահա կ'պատմեմ հետեւեալ ցաւագին յիշատակը, որ համոզիչ պատասխան մ'է։ Անգլիա սիրտն ու հոգին էր այն գործակցութեան, որ Մեծն Նաբօլէոնը կործանեց, և Անգլիոյ զինակցութեամբն էր որ Բրուսիա ոչ միայն տէրացաւ իր նախկին հողերուն այլ և երկու նահանգ ալ ստացաւ։ Անգլիոյ քաղաքականութիւնն ըմբռնել շատ դիւրին է։ Անգլիա հակառակ է ո և է ծայրայեղ գերակշռութեան՝ Եւրոպայի մէջ։ Այս պատճառաւ է որ Անգլիա կը հակառակի Գերմանիոյ, և Ֆրանսայի ձեռք կ'կարկառէ։» Գալով ֆրանքգերման համաձայնութեան մը խնդրին, Մ. Տէրուլէտ կ'ըսէ ոչ ասոր վրայ կարելի չէ խորհիլ գերման սպառնալիքին յաջորդ օրն իսկ։ Գերմանիոյ ընթացքը շատ բուռն էր. բայց ներէն չեմ հաւատար, որ անիկա կարող է մեզ նուաճել։ Մարոքի խնդիրը պատրուակ մ'էր սոսկ. Գերմանիա կուզէր հասկնալ թէ Ֆրանսա ինչ ընթացք պիտի բռնէ. ի սկզբան մեր ուղղութիւնը, մասնաւորապէս Խորհրդարանին մէջ, լաւ տպաւորութիւն յառաջ չբերաւ։ Իմ կարծիքովս, այս տեսակ ուղղութիւն մը բռնելուն պատճառը սա էր որ ընդհանուր ընտրութեանց ժամանակը մօտ էր և տէարք երեսփոխանք չէին գիտեր թէ Ֆրանսա ի՛նչ ոյժեր եւ ազդեցութիւններ ունի դեռ։ Տոկուն ֆրանսական ազգին կարծիքը չհարցուցած, վախցան և շատ վերջը միայն տեսան որ իրենց երեւակայածէն շատ աւելի զօրաւոր կը բաբախէ անոր սիրտը։ Այժմու օրակարգն է «Ոչինչ ընել ընդդէմ Գերմանիոյ բայց եւ ոչինչ՝ Գերմանիոյ հետ։» Երբեք թոյլ չպիտի տանք որ Գերմանիա իրականացնէ տիեզերական Ցօլվէրայնի երազն եւ ատով տնտեսականապէս տիրէ մեր վրայ, ինչպէս ատեն մը ըրաւ զինուորականօրէն։»

⁂ Մ. Տէրուլէտ Ժուռնալի մէկ ներկայացուցչին հետ տեսակցած պահուն ըսաւ. «Հաննօսի անդիի կողմէն հասած անճարակ սպառնալիք մը բաւեց որ բոլոր Ֆրանսացիք միանան, ուս ուսի տան եւ բոլոր սիրտերը միասին բաբախեն։»

⁂ Լէկ տը Բաթրիօթի գործադիր մասնախումբը կ'տեղեկանայ թէ Մ. Տէրուլէտ չի հաւանիր Սպանիայէն Ֆրանսա դառնալ սոսկ ներման արժանանալով, այլ պիտի սպասէ Խորհրդարանէն քուէարկելի ընդհանուր ներողութեան։ Սակայն Մ. Տէրուլէտ Սան Սեպասդիանէն ելլելով ուրիշ տեղ պիտի բնակի։

ԱՆԳԼԻԱ.—Արքունական Ընտանիքը.—Երէկ ծանուցինք Կալլէսի Իշխանին մանչ զաւակ մ'ունենալը։ Անգլիոյ արքայական և Գերմանիոյ կայսերական ընտանիքներն հարուստ են զաւակներով առհասարակ, մանաւանդ մանչերով, եւրոպական ուրիշ մի քանի մեծ գերդաստաններու նախանձը շարժելու աստիճան, զի յայտնի է թէ Ռուսիոյ, Հոլանտայի, Իտալիոյ, Սպանիոյ և Սերպիոյ տիրող գերդաստաններն ո՛րչափ աղքատ եղան մանչ զաւակներով։ Էտուարտ Թագաւոր, 1841ին ծնած, 1863ին ամուսնացաւ Դանիոյ Քրիսդիան Թագաւորին Ալեքսանտրա անդրանիկ աղջկան հետ, և ունեցաւ հինգ զաւակ, որոց անդրանիկը, Քլէրէնսի Դուքսը, 1892ին մեռաւ, յուղարկաւորութեան մը գլխաբաց կենալով ձմեռ ատեն, և թոքատապի ենթարկուելով։ Երկրորդ իշխանը նշանուած էր Թէքի Մէյ Իշխանուհիին, բայց իր եղբայրը Ծօրճ, արդի գահաժառանգը, անոր հետ ամուսնացաւ 1893ին, և այս օրերս ծնածովն ի միասին, ունեցաւ արդէն վեց զաւակ։ Կալլէսի Ծօրճ Իշխանը, Էտուարտ Թագաւորին Բ. որդին, ծնած է 1865ին։ Ունի երեք քոյր, որոց առաջինը, Լուիզ Իշխանուհին, 1867ին ծնած, 1889ին ամուսնացաւ Ֆայֆի Դքսին հետ։ Միւս երկու քոյրերը, Վիքդօրիա, 1868ին ծնած, և Մօտ Շարլօթ, 1869ին ծնած, ամուրի են դեռ։ Կալլէսի Իշխանին 1893էն ի վեր 12 տարուան մէջ ունեցած վեց զաւակներէն անդրանիկն և երկրորդը մանչ են, երրորդն աղջիկ մ'է, և մնացեալ երեքն ալ մանչ եղան յաջորդաբար։ Կալլէսի Իշխանն երկու տարի առաջ աշխարհի շրջանն ըրաւ՝ անգլ. գաղութներուն մէջ միայն ժամանակ անցընելով, բայց ի բաց թողլով Հնդկաստանը, ուր գալ տարի պիտի այցելէ։ Դէմքով ճշդիւ կը նմանի Նիքօլա Բ. Կայսեր, երկուքին մայրերը քոյր ըլլալով, այն է՝ Դանիոյ Թագաւորին աղջիկները։

⁂ Նորվեկիա.—Երէկ ծանուցինք Ազատականաց ընտրական նոր յաջողութիւնը։ Իրաւ է որ Նորվեկիոյ երեսփոխանն ալ ազատական մ'է, ինչպէս էր Մր. Կըլլէ, որուն կ'յաջորդէ։ Բայց Մր. Կըլլէ Նոբսոփ. Ժողովոյ ատենապետն էր, և ա՛լ քուէ չէր կրնար տալ, որով իր ձայնն ոչնչացած էր իր կուսակցութեան համար։ Անոր յաջորդութիւնն ուզեցին խլել նախարարականք, բայց չյաջողեցան, զի յաջորդն եղաւ ազատական մը, որ իր կուսակցութեան հետ քուէ պիտի տայ։ Մր. Կըլլէ 10 տարի ատենապետի պաշտօնը վարելէն ետքը, անձնական տկարութեան պատճառաւ այս օրերս հրաժարեցաւ, և ըստ սովորութեան, 4,000 սդեռլին տարեթոշակ կապուեցաւ իրեն, եւ թագաւորը Լորտութեան բարձրացուց զինք, որով կ'անդամակցի Լորտերու Ժողովին։ Իր երկու անմիջական նախորդներն ալ, Բիլ և Պրանտ, ազատական էին, բայց իր յաջորդը, Նոբսոփ. Ժողովոյ նոր ատենապետը, պահպանողական մ'է, Մր. Ճէյմս Լօւթըր, որ միաձայնութեամբ ընտրուեցաւ, իբրև ատենապետի փոխանորդ և երեսփոխանական յանձնաժողովներու ատենապետ ցոյց տուած արժանիքին գնահատութեամբ։—Մասնակի ընտրութեանց մէջ Ազատականներուն յաճախակի յաջողութիւնք կ'վստահեցնեն զիրենք մօտալուտ ընդհ. ընտրութեան մէջ յաղթելու, բայց «մաքսաւորք և մեղաւորք» ինչպէս կ'կոչեն իրենց հակառակորդները (Մր. Չէմպըրլէնի և Մր. Պալֆուրի կուսակիցները,) կ'կարծեն թէ ընդհանուր ընտրութեան պահուն ժողովուրդն համամիտ պիտի գտնուի մաքսային նորոգման քաղաքականութեան։ Երեւոյթները, սակայն, անանկ կ'ցուցընեն թէ այս աշնան կամ առաջիկայ գարնան ազատական դահլիճ մը պիտի յաջորդէ Պալֆուրեան տկարացած և պառակտած Դահլիճին։

ԱՖՂԱՆՍՏԱՆ.—Բէշավուրէ կ'հեռագրեն թէ Աֆղանստանի Էմիրն այս պահուս կ'գտնուի Բարվան, և մտադիր է երկար պտոյտ մ'ընել Աֆղանստանի մէջ, այցելելով Հէրադ, Թուրքստան և Քանտահար։ Իր բացակայութեանը՝ որդին Սարտար Ինայադուլլա Խան կ'վարէ կառավարչական գործերը։

ՄԱՐՈՔԻ ԽՆԴԻՐԸ.—Թայմզի Պերլինեան թղթակիցը հետեւեալը կ'հեռագրէ Յուլիս 13 թուով.—Պերլինի մէջ ընդհանուր տպաւորութիւնն այն է որ Գերմանիա իր իրաւունքները մեծագոյն պահանջէ, սպառնալիքներ ընելէ և քաղաքական վտանգաւոր կացութիւն մը յառաջ բերելէ վերջ դարձեալ ընդունեց թէ Ֆրանսա մասնաւոր դիրք մը ունի Մարոքի մէջ. այս կերպով Գերմանիա ֆրանքգերման պայմանագիր մը աւելցուց անգլեւֆրանսական և ֆրանքսպանիական պայմանագիրներուն վրայ։ Արդարեւ սկզբամբ ընդունուեցաւ առեւտրական լիակատար և տիեզերական հաւասարութիւնը, բայց ինչպէս Ֆէրտիսի Ջայթունկի մէջ հրատարակուած Բարիզեան նամակ մը կ'ըսէր, Մարոք ա՛յն ատեն բաց կրնայ մնալ Եւրոպայի առջև, երբ թոյլ տրուի որ Ֆրանսա անարգել ի գործ դնէ իր խաղաղ թափանցման քաղաքականութիւնը։ Ազատ և հաւասար իրաւունքով վաճառականութեան սկզբունքը կ'նպաստէ միայն Մարոքի ծովեզերեայ քաղաքներուն, որովհետեւ Ֆրանսա կրնայ ներքին ցամաքային ճամբով ալ գործել։ Ուրիշ առեւտրական առաւելութիւններ ալ ունի Ֆրանսա, որոց դէմ չեն կարող մրցիլ Եւրոպեան տէրութիւնք։ Անհրաժեշտ պայման է նաեւ որ Մարոքի և Ալժերիոյ սահմանագիծը որոշուի. բայց առաջին քայլը բնիկ ցեղերուն միջև խաղաղութեան հաստատումն է. հոս ալ Ֆրանսայի գործակցութիւնը էական պայման է։ Գերման թերթերու քննադատները ուշադրութեան արժանի կ'համարեն նաեւ ոստիկանական և ելմտական բարեկարգութեան խնդիրը. այն պարագային որ բնիկ ոյժերը չյաջողին տրուած խրատները լրացնել, կամ երբ դրժեն, Ֆրանսա յարմարագոյն տէրութիւնը պիտի ըլլայ ի դիմաց տէրութեանց գործելու։ «Եթէ Մարոքի քաղաքակրթուիլն անհրաժեշտ պէտք մը կը համարուի, զոր կարելի չէ յետաձգել, և եթէ ընդունուած է որ միայն Ֆրանսա կրնայ լուծել այս խնդիրը, այն ատեն պէտք է գոհ մնանք ֆրանքգերման համաձայնութենէն։ Միայն ցաւալի է որ այս իրողութիւններն առաջին օրէն չհասկցուեցան։» Ֆրանսա Մարոքի մէջ այնպիսի շահեր ունի, զոր յօժարօրէն չի լքեր. չի հասկցուիր թէ ինչո՞ւ համար Գերմանիա կ'վտանգէ Եւրոպայի մէջ ֆրանքգերման վաճառականութիւնն և քաղաքական յարաբերութիւնները «մարոքեան ապագայ և երեւակայական շահերու փոխարէն։»

ԱՒՍՏՐԵՒՌՈՒՄԷՆ ՏԱՆՐ ՎԷՃ.— Յունիս 24ին, Թրանսիլվանեան հողին վրայ, ի Բօթանա—Մաւէրէյ, ժողովրդական հանդէսի մը ժամանակ, կռիւ մը ծագեցաւ Թրանսիլվանցի հովիւներու, Մաճառ ոստիկան—զինուորներուն և ռումէն սահմանապահներու միջեւ։ Երկու հովիւ սպաննուեցան։ Չի գիտցուիր թէ ո՞վ են սպանիչները, Ռումէն սահմանապահնե՞րը թէ Մաճառ ոստիկան—զինուորները։ Բայց ռումէն սահմանապահները Նովաչի տարին Մաճառ երկու ոստիկան—զինուորներ։ Սահմանագլուխին այն մասն ուր վէճը ծագեցաւ, ուղղակի հեռագրաթելով կապուած չըլլալով Նովաչիի հետ, լուրերն ուշ հասան, և այն ալ անկատար։ Բայց ըստ որում լուր կար թէ դրացի երկրէն զինուոր կուգար, որպէս զի բանտարկեալ ոստիկան զինուորներն ազատեն, ռումէն պատերազմական նախարար Զօր. Լահովարի չէզոքութեան բռնաբարումի առաջքն առնելու համար, հրամայեց Թիրկու—Ժիուի պահակազօրաց հրամատարին, նոյն իսկ Յունիս 27—28ի գիշերը, որ ատեն լուրն հասաւ Պուքրէշ, իր հետ առնել Թիրկու—Ժիուի զօրագունդէն հրետաձիգներ և անմիջապէս կռիւին վայրն երթալով խիստ քննութիւն մը կատարել։ Պուքրէշի աւստրեւմաճառ դեսպանը ծանոյց պատերազմական նախարարին որ կայս. Բանակէն հարիւրապետ մը ղրկուեցաւ Պրասհով, և համաձայնութիւն գոյացաւ որ քննութիւնն աւստրեւմաճառ իշխանութիւնք և ռումէն իշխանութիւնք միասին կատարեն։ Ռումէն երեք բարձրաստիճան սպաներ հասան կռիւին վայրը, և հրաման ստացան աւստրեւմաճառ իշխանութեանց հետ կատարել քննութիւնը, պատրաստել վկաներու յայտարարութեանց թուղթերը, առնել խնդրոյն ակնատես ամէն անձանց վկայութիւնը, և ձերբակալել մաճառ ոստիկան զինուորներն յանձնել մաճառ իշխանութեանց։

ՖՐԱՆՍԱՅԻ ԱԶԳԱՅԻՆ ՏՕՆԸ.—Թայմզի Բարիզեան թղթակիցը կ'գրէ Յուլիս 14 թուով.—Այս տարի 24 ժամ առաջ տօնուեցաւ ֆրանս. ազգային տօնը։ Անգլիացի սպաներուն և Բանաստեղծներուն Բարիզ այցելութիւնն երեքշաբթիէն արդէն տօնական երեւոյթ մը տուած էր քաղաքին։ Բայց 1905ի Յուլիսն անցեալ տարուան Յուլիսին չի նմանեցաւ. Պրէսդի հանդէսներուն նշանակութիւնը մոռցուած չէ Բարիզի մէջ։ Մ. Բօլ Տէրուլէտ իր դաշնակցութեան անդամներուն հրաւէր կարդաց որ ամէն ժամանակէ աւելի ստուար թուով հաւաքուին Ստրազպուրկի արձանին շուրջ, գերման յաղթութեան դէմ իրենց անայլայլ բողոքն յայտնելու համար. Ֆրանսական ժողովուրդը խանդավառութեամբ պատասխանեց այս կոչին։ Այն պահուն ուր Լօնշանի առջև տեղի ունեցաւ տարեկան զօրահանդէսը, ի ներկայութեան Մ. Լուպէի, Բարիզի զինուորական կառավարչին, պաշտօնական եւ դիւանագիտական մարմնոց և անգլիացի սպաներուն, ռազմական թափօրը կազմուեցաւ Դիւլըրիի պարտէզներուն մէջ Մէյրպէէի Quand même յիշատակարանին շուրջ։ Խորին լռութեան մը մէջ պսակ մը զետեղուեցաւ արձանին վրայ, մինչ երաժշտախումբը Մարսէյեզը կը հնչեցնէր և «Կեցցէ՛ Ֆրանսա, կեցցէ՛ Հանրապետութիւն, կեցցէ՛ Ալզաս, կեցցէ՛ Տէրուլէտ» կ'գոչէին ամէն կողմէ։ Զօրահանդէսէն վերջ Հանրապետութեան Նախագահն հետեւեալ նամակն ուղղեց պատերազմական նախարար Մ. Պերդօի.—

«Սիրելի Նախարար,

«Շալօնի և Վէնսանի զօրահանդէսներէն վերջ, ձեզ պաշտօն յանձնած էի տեղեկացնել զօրահանդէսին մասնակցող զօրաց թէ որքան գոհ մնացած էինք ամենքս տեսնելով ձեր մարզական յառաջդիմութեան ջանքերը։ Այս առաւօտ Լօնշանի զօրահանդէսն ալ առիթ կուտայ մեծ ուրախութեամբ հաստատելու թէ, շնորհիւ սպաներուն անձնուիրութեան և ամենքին բարի կամեցողութեան, զինուորական կրթութիւնը, կարգապահութիւնն և անվեհերութիւնն յառաջադէմօրէն կ'զարգանան։ Բարիզի ժողովուրդն իր խանդավառ գոհունակութիւնն յայտնեց, ծափահարելով մեր զինուորական վարժարանաց աշակերտներուն անձերը զօրագունդը, մեր հետեւակազօրաց կանոնաւոր և եռանդուն գնացքը, մեր թնդանօթաձիգ զօրքն և մեր հեծելազօրքը, որոց արժէքը տարուէ տարի կ'աւելնայ։

«Հանրապետութիւնն իրաւունք ունի հպարտ զգալու ինքզինք իր բանակով. կրնայ վստահիլ անոր՝ Ֆրանսայի պատուոյն և խաղաղութեան պաշտպանութիւնը։ Կ'խնդրեմ Ձեզմէ՝ Բարիզի զինուորական կառավարչին և իր հրամանին տակ գտնուող զօրաց հաղորդել Հանրապետական կառավարութեան իմ ամէնէն անկեղծ և խանդավառ շնորհաւորութիւնները։ Ընդունեցէք, սիրելիդ իմ Նախարար, սիրալիր զգացումներուս հաւաստիքը։»

ԷՄԻԼ ԼՈՒՊԷ

Պատերազմական Նախարար Մ. Պերդօ հետեւեալ նամակն ուղղեց Բարիզի զինուորական կառավարչին.—«Պատիւ ունիմ Ձեզ ուղղելու այն նամակը, զոր Հանրապետութեան Նախագահն ինծի ղրկեց զօրահանդէսէն վերջը։ Կ'խնդրեմ ձեզմէ որ զայն հաղորդէք Բարիզի զինուորական շրջանակին զօրաց, անոր կցելով նաեւ իմ շնորհաւորութիւններս։» ՄՈՐԻՍ ՊԵՐՏՕ

Մ. ՎԻԼԼԱՎԵՐՏԷԻ ՄԱՀԸ.—Մատրիտէ կ'հեռագրուի Յլս. 15 թուով.—Մ. Վիլլավէրտէի մահը ծանօթ արդէն հեռագիրը. իրմով կ'անհետանայ Սպանիոյ պահպանողական կուսակցութեան ամենէն կարեւոր անդամներէն մէկը։ Ծնած էր 1850ին և ժամանակ մը փաստաբանութիւն ըրած էր, մեծ հռչակ հանելով իր արուեստին մէջ։ Ապա խորհրդական անուանուեցաւ ելմտից. ժամանակ մ'ալ եղաւ կառավարիչ Մատրիտի։ Աշխատակից եղաւ Մ. Քանովաս Տէլ Քասթիլլոյի, և անոր կազմած երկու Դահլիճներուն մէջ եղաւ դատական ու ներքին գործոց նախարար։ Ապա հետեւեցաւ Մ. Սիլվէլայի, որուն հետ եղաւ անկախ պահպանողականներու կուսակցութեան ամէնէն աղդու անդամներէն մէկը։ Այս նոր կուսակցութեան մէջ Մ. Վիլլավէրտէ մեծ հռչակ հանեց իբր մասնագէտ ելմտական խնդիրներու։ Սպանաամերիկեան պատերազմէն ետք երբ Մ. Սիլվէլլա առաջին անգամ ըլլալով Դահլիճ մը կազմեց, Մ. Վիլլավէրտէ եղաւ Ելմտից նախարար։ Ապա ինք եղաւ Վարչապետ և նոյն կորովով շարունակեց իր ելմտական քաղաքականութիւնն որ կրնայ ամփոփուիլ սա երեք բառերուն մէջ. խնայողութիւն, ելմտացոյցի հաւասարութիւն և թղթադրամի շրջաբերութեան բարւոքում։ Մ. Վիլլավէրտէի ծրագիրը կ'ամփոփուի 1904 Մարտ 2ին ըրած հետեւեալ խօսքին մէջ.—«Ելմտացոյցի հաւասարութիւնն ոչ միայն հիմերէն մէկն է մեր քաղաքականութեան, այլ նոյն իսկ ամէնէն էական հիմը։»

Իր այս համոզումն էր որ խզում յառաջ բերաւ Մ. Սիլվէլայի հետ, և Մ. Վիլլավէրտէ 1903 Մարտին հրաժարեցաւ Ելմտից նախարարութենէն, անկէ ի վեր իր ու Մ. Սիլվէլայի միջեւ գոյացող հակառակութիւնն ա՛լ աւելի չեղաւ։ Մ. Վիլլավէրտէի հակառակորդները զինքը կ'կոչէին «ելմտացոյցի հաւասարակշռութեան մոլին»։ Մ. Վիլլավէրտէ չյաջողեցաւ իր տեսութիւնները ընդունիլ տալ, և իր կազմած նախարարութիւնը—1904ի յունուարին յաջորդած էր Զօր. Ասքարակայի, երբ վարչապետ—շատ կարճատեւ եղաւ։ Երբ Ալֆօնսօ Թագաւոր

դարձաւ իր ճամբորդութիւնէն, Մ. Մուրայի յանձնուեցաւ նոր Դալիրճը կազմելու պաշտօնը: Մ. Վիլլավէրտէի մահը մեծ ցաւ պատճառեց արքունիքին մէջ. Թագաւորն ու մայր Թագուհին անմիջապէս ցաւակցական հեռագիր մ'ուղղեցին հանգուցելոյն ընտանիքին: Մ. Վիլլավէրտէի յուղարկաւորութիւնն ալ պիտի ըլլայ ազգին ծախքով, ինչպէս եղած էր Մ. Սիլվէլայի յուղարկաւորութիւնը: Մ. Վիլլավէրտէ ուրբաթ օր պիտի մեկնէր Պիարից, բայց յանկարծ ակար զգալով ինքզինք, յետաձգած էր իր ճամբորդութիւնը. բժիշկը քննեց զինք ու տեսաւ որ ծանր արենախանութեան մը ենթարկուած է: Ուրբաթ գիշերը հանգիստ անցաւ, տաքութիւնն իջած էր, բայց կաթուած իջաւ և Մ. Վիլլավէրտէ մեռաւ առաւօտեան ժամը 8ին, շրջապատուած իր ընտանիքէն ու բարեկամներէն: Վերջին վայրկեաններուն իր մօտ կ'գտնուէին Տօքթ. ք Բորդէզօ, Կրեմոա, Պէլարանօ, որ առաւօտեան ժամը 6.30ին տեսան թէ հոգեվարքն սկսած է. Վարչապետն ու ներքին գործոց նախարարը նոյն պահուն կ'գտնուէին Մ. Վիլլավէրտէի բնակարանը: Հանգուցելոյն մարմինն ի ցոյց դրուած է Երեսփ. Ժողովոյ սրահին մէջ:

ՏԱՔՆ ԱՆԳԼԻՈՅ ՄԷՋ. — Տաքն զգալապէս նուազեցուց ջուրն Անգլիոյ մէջ: Եօրքշայրի մէջ հանրային բաղնիքները փակել որոշուեցաւ: Բամբակի տան մանուածոյ ջուրի պակասութեան պատճառաւ պարտաւորեցան փակել իրենց գաները, և 5000 գործաւորներ անգործ մնացին: Պրէձուօտըր ջրանցքին շատ տեղերուն վրայ անկարելի եղաւ նաւարկութիւնը: Լայքէստըրի մօտ գիւղ մը պարտաւորուեցաւ մօտակայ մէկ գիւղէն առնել իր ջուրը, որ զայն կ'ծախէ հինգ դրամով: Լիտրի մէջ պարտէզ ջրելը գադրեցաւ պաշտօնապէս: Բովանդակ Անգլիոյ մէջ ոճրագործութեանց թիւը չափազանց ձեծցաւ. օդին չափազանց տաքութեան կ'վերագրեն աւելի: Ութ օրէ ի վեր, 9 սպանութիւն, 27 անձնասպանութիւն և 3 սպանութեան ու 8 անձնասպանութեան փորձ տեղի ունեցան: Կ'ըսեն թէ դեռ շատ անձնասպանութիւններ կան, որոց մասին պաշտօնապէս լուր չառնուեցաւ:

ՊԱՏԵՐԱԶՄ

ԴՐՈՒԱԳՆԵՐ ՌՈՒՍԵՒՃԱՊՈՆԱԿԱՆ ՊԱՏԵՐԱԶՄԷՆ

ՄՈՒԳՏԷՆԻ ՃԱԿԱՏԱՄԱՐՏԸ

Մուգտէնի արիւնահեղ պայքարներուն մասնակցող ճարոնցի սպայ մը՝ տեղական Դօգուդարօ Օչիօ հետեւեալ նամակը ղրկած է իր եղբօրը՝ որ այժմ Անգլիա կ'գտնուի. Թայմզ Յուլիս 14 թուով հրատարակած է այդ նամակը:

Ինչպէս Մուգտէնի ճակատամարտը սկսաւ Հայքուղայի առջեւ: Այս կէտին վրայ մղուած կռիւներէն վերջ առանց դուլ ու դադար առնելու հալածեցինք նահանջող Ռուսերը, Հօնկա գետին մերթ այս և մերթ այն ափանց վրայ: Անդադար հալածանքէ չարչարուած, թշնամին երբեմն արանջելով կողմնակի շարժումներ կ'ընէր, բայց ճարոնական հետեւակազօրքը աջ և ձախ սուրալով կ'յարձակէր անոր վրայ:

Փետր. 24էն 28 կ'գտնուէինք Ցանլադօշայի մէջ. Մարտ 1ին, հրամանատարութեամբ Զօր. Դաչիմիի, դէպ ի Տօլէչի յառաջ խաղացինք, անկէ ալ Չէնէնկիօհօ: Այս տեղ, ինչպէս առ հասարակ ալլուր՝ Ռուսք բնական շատ զօրաւոր դիրք մը ունէին. զինուորական ճարտարագիտութեան նորագոյն հնարքներն ալ գործածուած էին ամրութիւնները զօրացնելու. և պէտք է խոստովանիլ թէ ռուս ճարտարագէտները շատ կարող են. խրամներ, թելէ ցանցեր, արգելակայաեր, ամէն ինչ կատարեալ էր. օրմերուն կուռ զանգուածին մէջ միայն թնդանօթներուն ցցուելը կ'տեսնուէր: Մեր զօրքերը կ'յառաջանային դանդաղօրէն, քայլ առ քայլ, գնտակներու տարափին տակ. հրացաններն և գնտակները երաժշտական յարատեւ եղանակներ կ'յօրինէին: Նայիս աջ կողմէս զինուոր մը գետին կ'իյնայ. մէյ մ'ալ ձախ կողմէս. վիրաւոր մը յետոյ ուրիշ մը հազար կտոր կ'ըլլայ աչքերուս առջեւ. մեր կտորները հոս հոն կ'իյնան և նոյն իսկ մեր երեսին կ'զարնուին: Անդիէն, վիրաւորները քաշւելորդ սպայի մը ձայնը, կամ թէ տրուած հրամաններու գոչիւնը, կամ թէ Միքատոյին ուղղուած պանզայ մը — մեռնող զինուորին վերջին շունչը — բոլոր ասոնք իրարու կ'խառնուէին և եթէ աչքերը չտեսնէին անցած դարձածը, մարդ ինքզինք մղձաւանջի մէջ պիտի կարծէր: Ամբողջ օր մը կռուեցանք և թշնամին չկրցանք հանել իր դիրքէն. մեր գնդապետը վիրաւորուած էր և ուրիշ շատեր ալ պատերազմելու անկարող էին: Երբ մեր զինուորներն իմացան թէ կարելի չէ եղած թշնամին վանել իր դիրքէն, մեծապէս կատղեցան և ըսին թէ պատրաստ են իրենց կեանքը նուիրելու, մինչեւ որ զօրագունդին դրօշը ծածանի ռուսական ամրութեանց վրայ: Գիշերը գնդապետը կանչեց բոլոր սպաները և ըսաւ թէ ամէն սպաբազայի մէջ պէտք է գրաւել ռուսական դիրքը, ապա թէ ո՛չ պարտազանց գտնուած կ'ըլլանք հանդէպ մեր ընկերներուն. եթէ չյաջողինք՝ միակ միջոց մը կը մնայ.—մեռնիլ. «Ընկերնե՛ր, հիմա պիտի յարձակինք թշնամիին վրայ և կ'խնդրեմ ձեզմէ որ ինձ հետ ձեր ոսկորները թողուք պատերազմի դաշտին մէջ:» Ամէնքս միաբերան գոչեցինք «պա՛նզայ», յաղթենք կամ մեռնինք: Անմիջապէս հրամաններ տրուեցան. «Այն որ առանց հրամանի կ'կրակէ, պատերազմական ատեանի առջեւ պիտի դատուի:» «Սպաները պէտք է հետապնդեն թշնամւոյն պետերը:» «Մի՛ յուսաք որ կրնաք ողջ վերադառնալ,» ևն. ևն.: Կէս գիշերէն 2 ժամ վերջ յարձակումն սկսանք, 300 մեթր հեռու կանգ առինք և մեր վերջնական կարգադրութիւններն ընելով մինչև 200 մեթր մօտեցանք թշնամի բանակին: Ռուսք ուռա և գնտակ կը տեղացնէին մեր վրայ, տրամադրելի բոլոր հրացաններով, մաքսիմ և գօլտայի թեթև թնդանօթներով: Թէպէտ հեռաւորութիւնը կարճ, և գիշերը շատ մութ էր, նորէն թշնամիին կրակը անտանելի աւեր կը գործէր: Իմ մօտս մէկը ինկած էր մէկ ձեռքը հրացանը բռնած. կամաց մը ուսին զարկի, հասկնալու համար թէ կ'քնանա՞յ, արդեօք. — մեռած էր: Եսևէս ականներու կճռտոց մը իմացայ. — խեղճին մէկուն բերնէն արիւն կ'հոսէր: Բայց բոլոր ասոնց մէջ ոչ մէկ ձայն, ոչ մէկ ցաւի աղաղակ, ոչ մէկ տրտունջ ու ողբ կ'լսուէր. Ճարոնցի զինուորներս մոռցած չէին իրենց տրուած հրամանը: Երբ վերջապէս հասանք այնպիսի կէտ մը, ուրկէ կրնայինք Ռուսաց դիրքը դիտել, որոշեցինք «ռուռա՞» մը արձակելով և խոյացանք այդ դիրքին վրայ: Մեզմէ մէկ քանի երկոտասնեակ հոգի ամրութեանց մէջ մտան այլ կողմէն. այստեղ արգելքներ և ցանցեր չկային. ցանկապատ մը վրայէն ցատկեցի ամրութեանց ներքին մասին վրայ. այնտեղ կ'գտնուէին մէկ քանի ռուս պահակներ, բայց ես ձեռքովս զանոնք փոսին մէջ նետեցի: Տակաւին սուրս քաշած չէի. այս կռիւը կ'նմանէր Հայքուղայի ճակատամարտին, որուն մէջ մեռաւ հրամանատար Մոչիծօ: Թշնամին ալ մեզ նման իր բոլոր տրամադրելի ոյժը կեդրոնացուց ճակատի ամրութեանց վրայ. թշնամի զօրաց միջեւ տարբերութիւնը սա էր որ ճարոնցիք, 230 զինուոր, հարկադրուած էին Զօր. Միչինքայի խաղալներուն դէմ կռուելու մինչ Ռուսաց կողերը յարձակման ենթակայ չէին: Ցանկարծ մէկը սկսաւ դէպ ինձ վազել, այն պահուն որ ես «յառա՜ջ, ընկերներ, յառաջ» կ'գոչէի. Իմ վրայ յարձակողն երկու եարտա բարձրութեամբ մէկն էր, հետեւաբար ճարոնցի չէր, անմիջապէս սուրիս տափակ կողմովը հարուած մը տուի անոր և հրաւիրեցի որ զինաթափ ըլլայ. յետոյ ըսի որ մինչև որ ճակատամարտը վերջանայ, տեղ մը պահուըտի և յետոյ գայ անձնատուր ըլլայ: Բաժծներս ըրաւ: Երբ չուարած Ռուսերը խմբովին սկսան խուժել այն տեղն ուր դարանակալ կ'սպասէր մեր խմբակը, այն ատեն տուինք սոսկալի ջարդ մը. ա՛լ կռիւը վայրագ արիւնահեղութիւն մը դարձաւ, մեր զօրքերը գետին կ'պառկէին և երբ տեսնէին Ռուսաց մօտենալը, անմիջապէս ոտքի կանգնելով անդէն աշխարհ կ'ղրկէին զանոնք. յետոյ նորէն դարանակալ կ'սպասէին. կէս ժամուան մէջ, որ կէս դար երկնցաւ մեզ, ամէն ինչ լմնցած էր: (The Times.)

(Շարունակելի.)

ՃԱՊՈՆԱԿԱՆ ՆՈՐ ՓՈԽԱՌՈՒԹԻՒՆԸ. Ճարոնի ելմտական նախարարը Թօքիոյէն հեռագրաւ շնորհակալութիւն յայտնեց ելմտական մասնաւոր պատուիրակ Մ. Դաքահաշիի, որ այս պահուս Լոնտոն կ'գտնուի, ճարոնական վերջին փոխառութեան գտած յաջողութեան համար:

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԱՅՍՕՐՈՒԱՆ ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆՔ

Ուլայի Բ. աստիճան տրուեցաւ Պետական Խորհրդոյ անդամ Շէրիֆ Հիւսէյին պէյի որդւոյն՝ Ապտուլլահ և Ֆէյզէլ պէյերու և Ներքին գործոց թղթակցութեանց դիւանի քարտուղար Նուրի պէյի: Միւթէմայիզի աստիճան՝ Հանր. Պարտուց վարչութեան ընդհ. քննչութեան թուրքերէն գործառնութեանց Տնօրէն Ալի Րիզա պէյի: Սանիէյի աստիճան՝ Վանայ Իտարէի ժողովոյ անդամ Հիւսէյին էֆ.ի:

Կինճ գաւառի տէֆթէրհանէի պաշտօնեայ անուանուեցաւ Մչոյ տէֆթէրհանէի նախորդ Ա. քարտուղար Մուսթաֆա Ֆազըլ էֆ.: Շարքէօյի (Էտիրնէ) Նաիպ անուանուեցաւ Պայպուրտի նախորդ Նաիպ Մէհմէտ Ֆայիգ էֆ.:

ՏԵՍԱԿՑՈՒԹԻՒՆ.—Հէլլէն դեսպանը, ֆրանսական ու հոլանտական գործակատարներն երէկ տեսակցեցան Բարձր. Մեծ—Եպարքոսին և Արտաքին Գործոց նախարար Թէվֆիք փաշայի հետ:—Սև Լեռան գործակատարը տեսակցեցաւ Բարձր. Մեծ—Եպարքոսին հետ:—Առողջ. Խորհրդոյ Բ. Նախագահ Ահմէտ Միտհաթ էֆ. երէկ տեսակցեցաւ Արտաքին Գործոց և Առողջապահական նախարար Թէվֆիք փաշայի հետ, և հրահանգ ստացաւ առողջապահական խնդիրներու մասին:

ՊՈԼԻՍ—ՔԷՕՍԹԷՆՃԷ հեռագրապարանին բացումը պիտի կատարուի վաղը, և բացման հանդէսը պիտի կատարուի Բերայի հեռագրատան մէջ: Յանուն ՎԵՀ. ԿԱՅՍԵՐ, հանդէսին ներկայ պիտի գտնուին Կայս. Անձնական բանակին Սպայակոյտի Ա. Ֆէրիգ Ապտուլլահ փաշա, և նոյն սպայակոյտի անդամ Ֆէրիգ Ճէվատ փաշա: Ներկայ պիտի գտնուին նաև հեռագրական և թղթատարական վերատեսուչ Հիւսէյին Հասիպ էֆ. և յանուն Ներքին գործոց նախարարութեան՝ Տպագրական Վերատեսուչ Քեմալ պէյ:

ԹՈՒՐՔԻՈՅ ԵՒ ՍԵՐՊԻՈՅ միջև կնքուելիք առևտր. պայմանագրին տրամադրութիւնները քննելու և բանակցութիւնները վարելու պաշտօն ունեցող Յանձնաժողովը երէկ գումարուեցաւ Մաքսային Վերատեսուչ Հասան Ֆէհմի փաշայի նախագահութեան ներքև, և խորհրդակցութիւններ կատարեց Մաքսային և Հանքաց, Անտառաց ու Երկրագործական պաշտօնատուններուն եղած հարցումներու մասին տրուած պատասխաններուն վրայ:

ԹՂԹԱՏԱՐԱԿԱՆ բարւոքման յանձնաժողովը երէկ նիստ գումարեց Եվգաֆի պաշտօնատան մէջ:

ԿԱՅՍ. ՇՆՈՐՀ.—Անցեալները պատահած փոթորիկէն, Չինապակիի Կայս. Գործարանին պաշտօնեայ և Թիկնապահ Վասֆի փաշայի ապարանքը փլած և ինքն ալ մեռած ըլլալով, Կայս. Իրատէ մը հրամայեց բացառիկ ամսաթոշակ մը յատկացնել հանգուցեալին ընտանիքին, և Կայս. Անձնական Գանձէն ծախքով վերաշինել բնակարանը:

ՎԱՆԱՅ կուսակալ Թահիր փաշա քննական պտոյտի ելեր է:

ԽՈԶԱԿ.—Մինչև Յուլիս 2, Շաբաթ, Պրուսայի մէջ 1,750,000 քիլօ խոզակ ծախուեր է:

ՅՈՒՂԱՐԿԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ. — Երէկ ի ներկայութեան խուռներամ բազմութեան, կատարուեցաւ Սկիւտարի հրամանատար Ֆէրիգ Ալի Շամիլ փաշայի որդւոյն՝ Սուլհետտին պէյի յուղարկաւորութիւնը: Թափօրին առջեւէն կ'երթային տէրվիշներ, և թաղապետական Ժ. շրջանակի չավուշներ, գամիսհներ և զինուորներ: Թափօրն անցաւ Մըրըլը Օղլու, Պառը Քիւդէ, Հայտար Փաշայէ, և Կայս. Զինուորական Բժշկական վարժարանին ու Սելիմիէի զօրանոցին առջեւէն, և տարուեցաւ Սելիմիէի մզկիթը, ուր աղօթք կատարուելէ ետք, հանգուցելոյն մարմինը ամփոփուեցաւ Հիւսէյին փաշայի «Եռզիկի» մերձակայ ընտանեկան դամբարանին մէջ: ՎԵՀ. ԿԱՅՍՐԸ Իր ցաւակցութիւնը բաշխեցաւ յայտնել Ալի Շամիլ փաշայի և ընտանիքին՝ Սէր ... Իզզէթ պէյի միջոցաւ, և Իր Անձնական Գանձէն շնորհեց յուղարկաւորութեան ծախքերը:

ՀՐԴԵՀ.—Երէկ երեկոյ հրդեհ ծագեցաւ Բերա, Փըլ Պրունու, Ղայեակ Լամպրինոսի փարաչէն տունէն, որ հրոյ ճարակ եղաւ ուրիշ չորս տուներու հետ: Հրդեհին վայրը փութացած էին Բերայի կառավարիչ Համար պէյ, հրշէջ զօրաց ընդհ. հրամանատար Զէյնէլ փաշա, ծովային հրշէջ զօրաց հրամանատար Մէհմէտ փաշա, ևն.: ՎԵՀ. ԿԱՅՍԵՐ հրամանաւ, հրդեհին վայրը ղրկուած էին Թիկնապահ Մէհմէտ Ալի և Մահմուտ պէյերը:

ԳՈՂՈՒԹԻՒՆ.—Ունգարան, Հաճէ Գաւթոն փաշայի մէջ, ղենջակավաճառ Մուսթաֆա էֆ. առջի գիշեր լոյս կ'տեսնէ դրացիին՝ Հաֆըզ Ալի էֆ.ի տան մէջ, և իմաց կուտայ ոստիկան Մուսթաֆա էֆ.ի, որ ուրիշ մէկ քանի հոգիի հետ տունը կը մտնէ, բայց ոչ ոք կ'տեսնուի. միայն թէ տան կարասին խառնափնդոր վիճակ մ'ունէր: Քննութիւնները կ'շարունակուին պարտէզին մէջ, բայց հոն ալ մէկը չի տեսնուիր, և մինչ ամէն ոք կ'պատրաստուէր մեկնելու, յանկարծ աքաղաղն անժամանակ կերպով իր ձայնը լսելի կ'ընէ հաւնոցէն: Բնականաբար ամէն մարդ հաւնոց կ'երթայ պարոն աքաղաղին այս պոռչտուքին պատճառն հասկնալու համար: Եւ ահա երեւան կ'ելլեն երկու խոշոր ... որ Մահմուտ և Վասըֆ կ'կոչուէին: Գողերը տարուեցան պահականոց, ուր իրենց վրայ խուզարկուելով գտնուեցաւ տապակ մը, որ ... կ'պատկանէր: Գտնուեցան նաև գողերու յատուկ գործիքներ:

—Գալաթի մէջ Պէլալ էֆ. տեսնելով որ դրացիին տունը գող կ'մտնէ, ուզեց ձերբակալել զայն, բայց գողը զէնք վերաւորեց թևէն և փախաւ:

ԿՌԻՒ. — Գումգաբուի բնակիչներէն ոսկերիչ Գրիգոր, մայրն Աննիկ և քոյրն Հայկուհի կռուեցան դերձակ Սօրկիի քրոջ Եւլէնիի և աղջկանը Փօրխարեայի հետ, և Գրիգոր Եւլէնին և Փօրխարեան վիրաւորեց այլ թևէն և մարմինն ուրիշ մասերէն:

ԱՐԿԱԾ.—Ֆոթիոս, Եռի Զէյմէր, Բիւրինջէի Սինան փաշոցին մէջ, սրարշաւ ընթացող կառք մը երէկ բախեցաւ Ճէվատ էֆ. անուն դպրոցական մը, և զայն վիրաւորեց գլուխէն ու մարմնոյն ուրիշ մասերէն՝ վտանգաւոր կերպով:—Բոստանճի Հիսար, ձկնորս Շիւքրիի զաւակը, 9ամեայ Քեամիլ առջի օր ծով ինկաւ, և յորձանքէն սկսաւ քշուիլ. նոյն պահուն տապագործ Եանի ջուր նետուելով ուզեց ազատել տղեկը, որ իր տապանակին մէջ դէպ կերպով փարեցաւ Եանիի, և երկուքը մէկ պիտի խեղդուէին, երբ նաւամատոյցի պաշտօնեայ Մէհմէտ էֆ. և նաւավար Թէվֆիք ծով նետուելով, դժուարաւ կրցան ազատել զերենք:—Գարաքէօյի նաւավարներէն Ահմէտ երէկ երկու հոգի առած Սիրքէճի կ'տանէր, երբ Սիրքէճիի բացերը նաւակը շրջեցաւ, և անոնք մէկ թափեցան ծով, բայց անմիջական օգնութեանց շնորհիւ ազատուեցան:

ՄԱՔՍԱՅԻՆ պաշտօնեայք երեք կարգի պիտի բաժնուին. առաջին կարգին պիտի տրուի 1300 ղրշ. ամսաթոշակ, Բ.ին՝ 900 և Գ.ին՝ 600 ղրշ.:

ՔԱՐԱՆԴԻՆԱ.—Մինչև որ Առողջապահական խորհուրդը վերջնական որոշում մը տայ, Անթալիայէ եղած ժամանումները քարանդինայի պիտի ենթարկուին:

ՍԻՐՔԷՃԻԻ նորակառոյց թղթատունին բացումը պիտի կատարուի ՎԵՀ. ԿԱՅՍԵՐ Գահակալութեան տարեդարձին օրը:

ԵՐԿՐԱՇԱՐԺ.—Սկիւպէ կ'հեռագրուի Յուլիս 3 թուով.—Առջի գիշեր ժամը 1/2ին և 1 1/2ին երկրաշարժի երկու ցնցում զգացուեցան Օսմանիէի մէջ, և երէկ ժամը 7ին և 8ին կրկնուեցան ցնցումներն երեք անգամ:

ՖԱՌՕՅԻ հեռագրաթելին Պաղտատ—Պասրա մասը շինուեցաւ, և հիմա սկսաւ Պասրա—Ֆաօ մասին շինութեան:

ՍԵԼԱՆԻԿԻ ԼՈՒՐԵՐ.—Անցեալ Շաբաթ 86 վակոն և 37 կառք արմտիք հասաւ Սելանիկ: 4300 պարկ եգիպտացորեն ղրկուեցաւ Աղէքսանդրիա և 296 պարկ Իտալիա: Յունիս ամսուն 265 շոգենաւ և առագաստանաւ հանդիպեցաւ Սելանիկ: Ընդհ. տարողութիւն՝ 52,113 թօնօ: Արտածուեցաւ 15,142 թօնօ այլևայլ տեսակ ապրանք, 17 թղթատարական ծրար և 3160 գլուխ արջառ, իսկ ներածուեցաւ 19,951 թօնօ այլ եւ այլ տեսակ ապրանք, և 97 թղթատարական ծրար: Ծովու ճամբով Սելանիկ եկան 2074 հոգի և մեկնեցան 1761 հոգի:

ՐՈՒՄԷԼԻԻ Իսլամ բնակիչներէն 39 հոգի Պոլիս եկան Կալաչէ, իսկ 21 հոգի Նիկոմիդիա ղրկուեցան բնակութեան:

ՏՈՔԹ. Ն. ՊՕՅԱՃԵԱՆ

Արանց և կանանց ծննդա—միզական գործարանաց ծանօթ մասնագէտն հաստատուած է Բերա, Թիւնէլին գլուխը, Լէօֆլէրի ապարանին դիմաց թիւ 8 առաւօտեան և հիւանդ կ'ընդունի առաւօտեան ժամը 9էն (Ը. Ե.) մինչև 12, իսկ կէս օրէն վերջ ժամը 2էն մինչև 6. վաճառաքեալ աղքատները ձրի կ'դարմանուին: 10—5

ՔՐՕՆԻԿ ՀԱՅ ԵԿԵՂԵՑՒՈՅ

Կրօնական Ժողովը նիստ գումարեց երէկ Պատրիարքարանին մէջ, նախագահութեամբ Ս. Պատրիարք Հօր և ատենապետութեամբ Տ. Գրիգորիս արք.ի: Ներկայ էին Պատ. փոխանորդ Սրբազանն և երկու աւագ քհ.ներ. — Խարբերդի առաջնորդ Տ. Խորէն Ծ. Վրդ. Պէտրիկեան և Կրօնական Ժողովը Սորսորի Տ. Մկրտիչ քհ.ին բարոյական զեղծումներուն քննութեան տեղեկագիրը ղրկած էին: Ժողովն որոշեց միամեայ փիլոնազրկութեան դատապարտել յիշեալ քհ.ն: —Աղթամարայ կաթող. տեղապահ Տ. Յովսէփ եպ. Խոստիկեան վանքին մէջ վարդապետի չգոյութիւնը կ'նշմարէր գրով մը: Ժողովն արժան դատեց յանձնարարել կաթող. տեղապահին, քանի մը արժանաւորներ վանք առնել և աբեղայութեան պատրաստել: —Երզնկայի առաջն. փոխանորդ Տ. Արտաւազդ Վրդ. կ'տեղեկագրէր թէ քաղաքին երիտասարդներէն մին իր հօրեղբօր թոռանը հետ մէկտեղ ապօրէն կենակցութեան մէջ ըլլալով՝ գայթակղութիւն պատճառած է ժողովրդեան: Ժողովն որոշեց Ս. Եկեղեցւոյ հաղորդակցութենէ զրկել հրապարակաւ ի լուր ժողովրդեան: — Թաթար—Բազարճըքի Տ. Կարապետ քհ.ն խնդրած էր Ֆօքշանի (Ռումանիա) մէջ քահանայագործել: Որոշուեցաւ պատասխանել թէ Պատրիարքարանէն պաշտօնապէս քահանայ չէ ուղարկուած: —Ժողովը զբաղեցաւ ասոնցմէ զատ ամուսնական և այլ խնդիրներով:

—Դըշան էինք թէ Սարգիս էֆ. Գուլմեճեան, ի Ռուսճուք, իր սեփական մէկ հողին վրայ սկսած է աղջկանց յատուկ վարժարան մը շինել տալ: Այս շէնքն յառաջիկայ դպրոցական վերամուտին կ'լրանայ և 5000 ոսկի պիտի ծախսուի: Քաղաքին երկսեռ վարժարանաց հոգաբարձութիւնը Յունիս 12ին, ի պատիւ Սարգիս էֆ. Գուլմեճեանի հացկերոյթ մը տուեր է մանչերու վարժարանին մէջ. ուսանող մը և աշակերտուհի մը երախտագիտական ուղերձներ կարդացեր են:

—Բեդերսպուրկէն Գ. Գրիգոր Գօկասեան իր և իր պարագաներուն կողմէ շնորհակալութիւն յայտնած է Ս. Պատրիարք Հօր, Սանասարեան վարժարանի Խնամակալութեան և Ուսումնական Խորհուրդին, Գ. Կ. Եզեկեանի մահուան առթիւ իրենց ուղղած ցաւակցական գրերուն համար:

—Պատր. Փոխանորդ Տ. Գաբրիէլ եպիսկ. Ճէվահիրճեան օդափոխութեան գացած ըլլալով, Ս. Պատրիարք Հայրը փոխանորդ կարգած է իր անձնական քարտուղար Տ. Ղեւոնդ Վրդ. Դուրեանը:

—Ս. Պատրիարք Հայրը, վերջին անգամ Գալֆայեանց որբանոց այցելելուն առթիւ, գոհ մնալով սանուհիներուն պատրաստած ձեռագործներէն, խոստացած էր ձեռագիտութեան յատուկ ֆրանսերէն թերթեր ղրկել. Ն. Սրբազնութիւնը Ouvrage de Dame թերթը սկսած է ղրկել, որ ընդարձակ ծանօթութիւն կուտայ ձեռարուեստի զանազան ճիւղերուն վրայ:

—Ծանօթ դերասանք Տէր և Տիկին Պինեմէճեան Սելանիկի եկեղեցիին համար Ս. Աստուածածնայ իւղաներկ պատկեր մը նուիրած էին: Կրօն. Ժողովն արտօնեց անոր գործածութիւնը, համաձայն գտնելով եկեղեցական կանոնաց:

—Տ. Սրբատակէս եպսկ. Վանքեան երէկ Ս. Պատրիարք Հօր հետ տեսակցութիւն մ'ունեցաւ:

—Երուսաղէմի հաշուեքննիչ Վարչական մասնախումբն ի նիստ գումարուեցաւ երէկ Պատրիարքարանի մէջ, ատենապետութեամբ Վսեմ. Գրիգոր էֆ. Խորենի: Նիստէն կ'բացակայէր Վաման էֆ. Սուրէնեան, պաշտօնին վերաբերեալ գործոց պատճառաւ մայրաքաղաքէս մեկնած ըլլալով: Նիստին ներկայ էր Ղեւոնդ Վրդ. ուրկէ բացատրութիւններ ստացաւ Մասնախումբը:

—Կրօնական Ժողովոյ որոշման համեմատ, Պատրիարքարանը շրջաբերականներ ուղղեց առաջնորդներու, տեղապահներու և փոխանորդներու, յանձնարարելով որ Առաջնորդարանի գործերը գիւղերու մէջ չյանձնեն աշխարհական փոխանորդներու:

—Ջափական Գիտութեանց ուսուցիչ Գրիգոր էֆ. Եալտըզճեան ընտանեօք մայրաքաղաքս հասած է:

—Տեարք Թէրզեան-Մալեան 1 ոսկի նուիրած են Գալֆ. Որբանոցին՝ Ն. Մալեանի ապաքինման և Գ. Թէրզեանի անուան տօնին առթիւ:

ՀԱՐՑԱՔՆՆՈՒԹԻՒՆՔ ԱՐԱՄԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆԻ
Հինգշաբթի, Յուլիս 7

ՄԱՆՉԵՐ.—Կէս օրէ առաջ.— (Միջին.) —. — (Բարձր.) Ֆրանս. գր. — Կէս օրէ ետք.—(Միջին.) Գրաբար. գր. — (Բարձր.) Տոմրկլ. բեր.:

ԱՂՋԻԿՆԵՐ.—Կէս օրէ առաջ.—(Միջին.) Աշխարհգր. գր. — (Բարձր.) Ֆրանս. բեր. —Կէսօրէ ետք.— (Միջին.) —. —(Բարձր.) Ֆիզիք. գր.:

ՇԵՐԱՄԱԲՈՅԾՆԵՐՈՒՆ ԱՉՔԸ ԼՈՅՍ
SÉRICICULTURE
Vers à soie et Culture du Mûrier
Par P. Vieil. 1905 (Broché)

Բարիզէն նոր հասաւ սոյն շահեկան հատորն որ մեծապէս օգտակար պիտի ըլլայ անոնց որ շերամի, հունտի ու թթենիի մշակութեամբ ու առևտրով կ'զբաղին: Սոյն գործը Ֆրանսացի համբաւաւոր երկրագործական մասնագէտներու կողմէն պատրաստուած 400 երեսներէ բաղկացեալ պատկերազարդ ու շերամի մշակութեան արհեստին ամէնէն վերջին գաղափարները պարունակող հատոր մ'է որ պէտք է գտնուի ամէն շերամաբոյծի ձեռքն իբր լաւագոյն ու անվրէպ առաջնորդ մը:

Գինն է 25 ղրշ. — Փոստայով 28 ղշ.

Կ'գտնուի Ա. Պիպէռճեան գրատունը. Կ. Պոլիս, Պապը—Ալի—Ճատտէսի, Թ. 12

10—4

ԱՅՍՕՐՈՒԱՆ ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

"Կ. ՊՈԼՍՈՅ,, ԵՒ "ՖՈՒՌՆԻԷԻ,,

ՀԱՇՏՈՒԹԻՒՆՆ ԵՏ ՄՆԱՑԱԾ

ՊԵՐԼԻՆ, Յուլիս 19.—Բեդերսպուրկէ կ'հեռագրուի Բօսթի թէ այս վերջին օրերս հաշտութեան յոյսերը շատ նուազեցան: Ցայժ կարելի է որ պատուիրակներն ետ դառնան առանց ո և է արդիւնք ձեռք ձգած ըլլալու: Այս յուսահատ կարծիքին պատճառն այն է որ Ճարոնցի պատուիրակները շատ սահմանափակ իշխանութիւն մ'ունին միայն, և հրահանգ ստացած են մերժելու Ռուսաց ո և է մէկ հակառաջարկը, և ընդունիլ տալու Ճարոնցւոց բոլոր առաջարկները: Զրոյց կայ որ պատուիրակներու գումարումէն առաջ Ճարոնցիք յառաջ պիտի մղեն Վլատիվոստոքի դէմ սկսուած գործողութիւնները: Միւս կողմէ, Զօր. Լինիեւիչ եւ ռուս բոլոր միւս հրամանատարք լաւատես տեղեկագիրներ կ'ուղղեն որք կ'զօրացնեն պատերազմի կուսակիցներուն ընդդիմութիւնը: Սախալինի գրաւումը զայրոյթ յառաջ բերաւ Բեդերսպուրկի մէջ: Զրոյց մ'ալ ելաւ թէ Մ. Վիդդէ Բարիզ երթալով պատերազմի տուգանքին վճարման համար բանակցութիւններ պիտի կատարէ:

ԲԱՐԻԶ, 18.—Էքօ դը Բարի կ'ըսէ թէ յառաջիկայ ուրբաթ Մ. Վիդդէ կարեւոր տեսակցութիւն մը պիտի ունենայ Մ. Ռուվիէի հետ:

ՎԻԵՆՆԱ, 18.—Ռէօդէր կ'ծանուցանէ թէ հաշտութիւնն ետ մնաց և բանակցութիւնք ո և է արդիւնք պիտի չունենան:

ՊԵՏԵՐՍՊՈՒՐԿ, 18.—Զօր. Լինիեւիչ չի կրնար դիմադրել Ճարոնցւոց զօրաւոր յարձակումներուն, և շարունակ ետ կ'քաշուի դէպի Խարպին:

ԼՈՆՏՈՆ, 18.—Առ այժմ Զօր. Լինիեւիչ պաշտպանողականի վրայ կ'մնայ: Իր բանակը կատարելապէս կազմակերպելէ վերջ միայն յարձակողականի պիտի սկսի: Կ'ըսուի թէ Զօր. Լինիեւիչ մօտերս 500 հազար հոգի պիտի ունենայ իր տրամադրութեան ներքև:

ՊԵՏԵՐՍՊՈՒՐԿ, 18.—476,246 հոգի զէնքի տակ կոչուեցան:

ՊԵՏԵՐՍՊՈՒՐԿ, 18.—Մէկ քանի օրէն Մանիլա պիտի մեկնին Նաւային մասնաւոր Ատեանի անդամներ, քննութիւն կատարելու համար Ծով. Էնքուիստի Զաւ. ... Նաւամարտէն փախուստ տուած ըլլալուն վրայ:

ՊԵՏԵՐՍՊՈՒՐԿ, 18. — Վարշաւայի բերդին հրամանատար Զօր. Բլէնվէ ԺԳ.րդ զօրաբանակին հրամանատար անուանուեցաւ:

ԲԱՐԻԶ, 19.—Նախագահ Լուպէ այս օր հացկերոյթ տուաւ ի պատիւ Պարսից Շահին: Ներկայ էին Ֆրանսացի նախարարք, Պարսից դեսպանն և Շահին հետեւորդները:

ԼՈՆՏՈՆ, 18.—Շանկայէ կ'հեռագրուի Ստանտըրտի.—Ճարոնցիք 3000 գործաւոր և երկաթուղիի գիծ մը հաստատելու համար պէտք եղած գործիքներ և կազմածներ հանեցին Քորսաքովք: Այնպէս կ'կարծուի թէ Ճարոնցիք ընդամէնը 14,000 զինուոր ունին Սախալինի մէջ:

ԼՈՆՏՈՆ, 18.—Քաղաքական շրջանակներու մէջ զրոյց ելաւ թէ Մարքիզ Օեամա յաջորդեցաւ պաշտօնէն Քիրիօն:

ԲԱՐԻԶ, 18.—Բարձրագոյն Ատեանէն դատապարտեալ Մ. Ժիւլ Կէրէն Բարիզ վերադարձաւ, ընդունուր ներման հրամանագրին վրայ:

ԱՅՍՕՐՈՒԱՆ ՀԵՌԱԳԻՐ ԲԱՄԲԱԿԻ
ՄԱՆՉԷՍԹԸՐ, Յու. 6/19 Յլ.
Սրօթ 6.07 քէնս

ՕԵՂԱՆԱԽՈՐԱԿԱՆ

ՍԱԿԱՐԱՆ ՂԱԼԱԹԻՈՅ

Ղալաթիոյ Սակարանի կիսամսեայ հաշուեյարդարութեան վերջնական սակերն են. Քոն. 120 ղշ. Թէքօր, իսկ Երկթղ. 131.25 ֆր. Տէքօռ. հաշուեփակ նոյն:

ԲԱՑՈՒՄ			
Օսմանեան Միացեալ	Օ. Ո.	97	02
Ամէնէն բարձր գին	»	97	04
Ամէնէն վար գին	»	97	—
Ռումէլիի Երկաթուղի	Ֆր.	131	75
Ամէնէն բարձր գին	»	131	87 1/2
Ամէնէն վար գին	»	131	62 1/2
Թրամվայ	»	82	—
ՓԱԿՈՒՄ, 6 Յուլիս			
Օսմանեան Միացեալ	Օ. Ո.	97	02
» » ժամ 4ին		97	02
Ռումէլիի Երկաթուղի	Ֆր.	131	75
» » ժամ 4ին		131	62 1/2
Ռէժիի բաժնեթուղթ	»	17	35
Եղէքտր. Բէյէտ Ֆօնտէ Ա.	Ֆր.	310	—
» » » Բ.	»	269	—
Բարօն Կ. Պօյէր	»	514	—
Անատոլուի երկթ. պարտթ.	:	529	—
» » բաժնթ.	Ա.Ո.	15	30
Օսմ. Ապահովագր. Ընկ.	»	4	02
Թութի Ռէժիի բաժնեթուղթ	ղր.	760	—
» Ժուիսանս	»	375	—
» պարտաթուղթ	Ֆր.	484	—
Տէրքոսի ջուրի Ընկ.	»	245	—
Պալիա Գարասայինի	»	684	—
Պանք տը Սալոնիք	»	188	—
Թրամվայ	»	82	50
Գազ		107	—
Քարափ Իզմիրի	»	580	—
Հելլենական 5% 1881	»	252	—
Բաժնեթուղթ Լոտարիայի	»	39	50
Հէլլէնկ. պարտաւորթուղթ	»	427	50
» նոր »	» Բ.Օ.Ո.	3	98
Թէմպէքիի բաժնեթուղթ Ա.	ֆր.	27	—
» » Բ.	»	18	—
» պարտաթուղթ	»	490	—
Շիրքէթի Խայրիյէ	Օ. Ո.	30	—

ՄԹԻԼԱՆՑ			
Օսմ. Միաց. 1 թղթատոմս Օ.Ո.	1.70	1.50	
» » 8 » »	4.50	—	
Ռումէլիի Երկթղ. Ֆր.	1.50	—	

ՕՍՄ. ՊԱՆՔԱՅԻ ՓՈԽԱՆԱԿԱԳՐԻ ՀՕՐԱՑԱՐԱՆ

	ՎՃԱՐՈՒՄ	ԳՆՈՒՄ
Լոնտոն 3 ամիս	110 20	109 25
» չէք	110 05	109 25
Փարիզ 3 ամիս	22 73 3/4	22 93 3/4
» չէք	22 83 3/4	22 93 3/4
Պերլին մարք	18 58	18 68
Վիեննա քուրոն	21 83	21 93

ԸՆԹԱՑԻԿ ԴՐԱՄՈՅ

Անգլիական ոսկի	ղր.	109 33
20 ֆրանքնոց	»	87 14
20 մարքնոց	»	106 30
Բէյ Իմբէրիալ	»	90 —
Քրիմնոց	»	51 05
Մէճիտիյէ արծաթ	»	107 38
Պէշլիք	»	104 25
Նոր Մէթալիք	»	103 10
Բուռ Ֆիլթապրաժ	»	8 64

Անդրէ Ա. Աւագեան, Ղալաթիա

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՍԱԿԱՐԱՆՔ

ԼՈՆՏՈՆ, Յուլիս 18			
Օսմանեան Միացեալ պարտ.	Ա. Ո.	88	37
» » գոց.	»	88	50
Օսմ. Կայս. Պանքա	»	13	87
Եգիպտական Միացեալ	»	105	75
Անգլ. Քոնսոլիտէ	»	90	31
Պուլկար. փոխառ. 1892	»	99	25
Հելլենական Ոսկեգ 1881	»	41	50
» Մոնօբոլ	»	52	75
Փոխառ. Բարիզի վրայ	»	25	275
Ֆրանսական	»	3	18
Ճարոնական 6%	»	88	25
Ռուսական		87	—
Դրամատնեղջ	»	2	1/4
ԲԱՐԻԶ, Յուլիս 18			
Օսմանեան Միացեալ պարտ.		88	80
» » գոց.		88	60
Ռումէլիի Երկաթուղի	ֆր.	132	50
Օսմ. Կայս. Պանքա	»	597	—
Իզմիրի Քասապայի երկաթուղի	»	396	—
Օսմ. Մաքս. նոր փոխառ. 4%	»	484	—
Ֆրանս. Ռենդ 3%	»	99	22
Թութի Ռէժիէ	»	1109	—
Պանք տը Բառի	»	1390	—
Ռուսական		86	50
Իտալական	»	82	50
Փոխառութիւն Պաղտատ 1894	»	498	—
Սպանիական արտաքին	»	90	57
Իտալական Ռենդ	»	105	15
Չէք Լոնտոնի վրայ	»	25	135
Դրամատնեղջ Ֆրանս. Պանքայի		3	—
ՊԵՐԼԻՆ, Յուլիս 18			
Օսմ. Միացեալ		88	75
Զննարանի փոխառութիւն 1903		87	75
Անատոլուի Երկ. պարտաթ.	Մարք	104	60
» » բաժնթ. 60%	»	114	20
Ռուսական 4%	»	87	75
Ռումէլիի Երկաթուղի	»	135	—
Փոխ. Լոնտոնի վրայ 3 ամս.	»	20	350
Դրամատնեղջ		3	—
ՎԻԵՆՆԱ, Յուլիս 18			
Փոխառ. Բարիզի վրայ	քուրոն	95	57
» Լոնտոնի վրայ	»	240	30
Ռումէլիի Երկաթուղի	»	142	—
Օսմ. Ֆէծէ	»	362	—
Դրամատնեղջ		3	—

ԿԱՌԱՎԱՐԱԿԱՆ ՏՆՕՐԻՆՈՒԹԻՒՆ

Հելլենական ճարտարարուեստի արտադրութիւնները, մասնաւորապէս օտար երկիրներ ղրկուած քննաքներու մաքրութիւնը պաշտպանելու համար, հելլէն կառավարութիւնն հրատարակեց 1904 Մարտ 24ի օրէնքը, որուն համեմատ յետ պաշտօնական վերլուծութեան, քննաքի ամէն շիշի վրայ պիտի փակցուի «Պետական երաշխաւորութեան կնիք» բառերը պարունակող թուղթ մը: Աթէնքի Անտոնէ Բ. ԳԱՄՊԱ քննաքը պաշտօնապէս քննուած և հաստատուած է որ զուտ քննաք է, առանց օտար նիւթ գտնուելու մէջը, որով նոյն իսկ կ'գործածուի իբր դեղ: Հետեւապէս, վստահաբար կ'յանձնարարուի Արգոյ հասարակութեան որ գործածէ Ա. Բ. ԳԱՄՊԱ քննաքը, որուն ամէն մէկ շիշին վրայ կայ վերոյիշեալ պահառը, իբր երաշխաւորութիւն անոր զտութեան: Հելլենական մոնոբոլ տնեսութ գինել ուզող հասարակութիւնը պէտք է կառավարութեան այս պաշտօնական թուղթը պահանջէ շիշերուն վրայ: Ամէն տեղ կ'ծախուին:

50—13

ՔԱՐԻՒՂԱՃԱՐԺ ՄՕՏՈՐՆԵՐ
ԱՇԽԱՐՀԻ
ԱՄԵՆԱՀՌՉԱԿԱՒՈՐ ԳՈՐԾԱՐԱՆԻՆ՝
ՀՕՐՆԶՊԱՅ ԷՔՐՈՅՏԻ
(HORNSBY AKROYD)
ԿՐԷՆԹԱՄ, ԱՆԳԼԻԱ

Այս մօտէօններն աշխարհի մէջ եղած ամենապարզ, ամենահաստատ, խնայողական և լաւագոյն մօտէօններն են: Շատ կատարելագործ , անընդհատաբար կ'քանին, առանց լամբարի և շարունակ հսկողութեան պէտք ըլլալու:

Հրաշակերտներ են ամէն տեսակէտով:

Դիմել առ Լազարիտէս Որդիք և Ընկ. 51, Մումհանէ, Ղալաթիա: 50—12

ԲՕՆԵԱՔ ՊԱՐՊԱՐԷՍՍՕ Մ. ԵՂԲԱՐՑ

Պարպարէսսօ Մ. Եղբարց յունական քոնեաքը զուտ խաղողի արտադրութիւն է որուն ճարտարարուեստական հսկայ գործարանը հիմնուած է 1840ին և փոխանցուած է իրենց հօրմէն:

1875 և 1888ի յունական արուեստահանդէսը, 1889ի Բարիզի, 1894ին Շիքակոյի ամերիկեան, 1895ի Պորտոյի և 1900ի Բարիզի մեծ արուեստահանդէսները միահամուռ հաստատած են որ Պարպարէսսօ Մ. Եղբարց ժառանգաբար պատրաստուած քոնեաքը թէ՛ հին է թէ՛ ընտիր և ի հաստատութիւն՝ վարձատրած են պաշտօնական մրցանակներով: Նոյնը կ'հաստատեն նաև մեծահռչակ բժիշկներու և քիմիագէտներու վկայութիւնք:

Պարպարէսսօ Մ. Եղբարց քոնեաքին տրուած ուրիշ բազմաթիւ վկայագրերը աւելորդ է թուել, քանի որ հոն բաւական է այն և օգտուիլը՝ առաջին աստիճանի մրցակիցներուն նախանձը գրգռելու չափ:

) Արծաթ խաչ Ս. Փրկչի
Մենաշնորհ-) Հայթայթիչ արքայական
եալ պատիւ) տան Ն. Վեհ. Յունաց
) տանի Թագաւորին:

Ամէն յանձնարարութեան համար դիմել

Առ Պ. ԱԹԱՆԱՍ Ս. ՔԱՏ ԽՈՒՍՏՕ

Ներկայացուցիչ Թուրքիոյ 25—16

Կ. Պոլիս Ղալաթիա

PHŒNIX ASSURANCE COMPANY LIMITED

ԱՌԱՋՆԱԿԱՐԳ ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

ՖԻՆԻՔՍ

ՀԻՄՆԵԱԼ Ի ԼՈՆՏՐԱ ՅԱՄԻՆ 1782

ՖԻՆԻՔՍ, հիմնեալ աւելի քան մի դար առաջ, սոյն հրդեհի ապահովութիւն մ'է որոյ բաժնետէրք Անգլիոյ ամենահարուստ և հանրածանօթ դրամատէրերէ բաղկացեալ են։ Դրամագլուխն և պահեստի գումարը 4,500,000 ոսկւ. աւելի կ'անցնին։ ՖԻՆԻՔՍ Ընկերութեան ասկից առաջ վճարած հատուցումներուն մէկ գլխաւոր գումարն է 26,000,000 ոսկւ. այսչափ գումարի զօր ցարդ վճարած է հրդեհի վնասներուն համար։ 50—14

ESTABLISHED 1782

ՏԱՐԵԿԱՆ ՀԱՍՈՅԹ ԱՆԳԼ. ՈՍԿԻ 1,500,000

ՖԻՆԻՔՍ Ընկերութիւնն կ'ապահովագրէ ընդդէմ հրդեհի եւ կայծակի, շէնք, կարասիք եւ ապրանք՝ յոյժ նպաստաւոր պայմանօք եւ մեծնորդութեամբ սակարգերելու, որ ամէն վնասու իրականութիւն կարգադրելու անմիջապէս մեր ապահովագրեալց հրամանքը։

Գ. ՎԱՐԴԱՆԵԱՆ Ընդհ. Գործակալ Կ. Պոլսոյ և գաւառաց.

Ղալաթիա, Պանք Օթոմանի վարի քովը Վէթալիս Խան, գետնայարկ Թիւ 1։

ՓՈԽ ԳՈՐԾԱԿԱԼՔ Ի ՊՈԼԻՍ

ՔՈՒՐԷՆ ԱՐԻԿԵԱՆ Էմին պէյ խան Թիւ 1 և 2 — ԺԻՎԱՆ ԹԷՔԷԵԱՆ Ցինքլեան խան

Զննիչ Ռիսքներու (Inspecteur des Risques) Ա. ԷՆՔՍԷՐՃԵԱՆ

ՕՍՄ. ԿԱՅՍ. ՊԱՆՔԱ

1896ի 5% Օսմ. փոխառութեան պարտաթուղթերէն ունեցողներուն կ'ծանուցուի թէ պայմանաժամը 1906 Յուլիս 16ին աւարտող Թիւ 18 կտրօնը, ինչպէս նաեւ 2/15 Յունիսի վիճակահանութեան մէջ ամորթի ելած արժեթուղթերը պիտի վճարուին յառաջիկայ Յուլիսէն սկսեալ Օսմ. Կայս. Պանքայի կիշէններուն կողմէ՝ Բարիզ, Լոնտոն, Կ. Պոլիս։

** Մաքսային 4% փոխառութեան պարտաթուղթերէն ունեցողներուն կ'ծանուցուի թէ պայմանաժամը 1905 Յուլիսին աւարտող Թիւ 5 կտրօնը վճարելի է յառաջիկայ Յուլիս 1էն սկսեալ, Օսմ. Պանքայի կիշէններուն կողմէ՝ Բարիզ, Լոնտոն, Կ. Պոլիս։ 9—13

**

Օսմ. Կայս. Պանքայի բաժնետէրաց Ընդհ. Ժողովը, Լոնտոնի մէջ գումարուած Յնս. 28ին, որոշած է 14 շիլինի կամ 17.50 Ֆր.ի և կամ 0.77 ղշ. ոսկեդրամի չահաբաժին մը վճարել 1904 տարեշրջանին համար։ Այս վճարումը պիտի կատարուի Յլս. 3էն սկսեալ, Օսմ. Կայս. Պանքայի Կ. Պոլսոյ կեդրոնատեղին, Լոնտոնի և Բարիզի մէջ, ինչպէս նաև իր գործակալութեանց և մասնաճիւղերուն կողմէ։ 9—13

Կ. Պոլիս, 29 Յնս. 1905

ՕՍՄ. ՀԱՆՐԱՅԻՆ ՊԱՐՏՈՒՑ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

ԱԶԴ. —Համր. Պարտուց Թողեալ հասոյթներու Ընդ. Տնօրէնութիւնը կ'ծանուցանէ թէ Պրուսայի չերամաբուծական վարժարանի վերաբացումը տեղի պիտի ունենայ 3/16 Սեպտ. 1905ին, և թէ դասախօսութիւնները պիտի սկսին նոյն օրն իսկ։ Հետեւաբար կ'հրաւիրուին յիշեալ ուսանողները վերոյիշեալ Թուականին ներկայ գտնուիլ Պրուսայի չերամաբուծական վարժարանը։ 14—4

ԸՆԴՀ. ՏՆՕՐԷՆՈՒԹԻՒՆ

25/8 Յուլիս 1905/1321

ՕՍՄ. ԿԱՅՍ. ՊԱՆՔԱ

ՎԻՃԱԿ 1905 ՄԱՐՏ 31Ի

ԳՈՅՔ

Բաժնեթուղթ, անվճար մասն դրամագլխին	Լ. Օսմ. 5,500,000 —
Սնտուկ) Կ. Պոլիս եւ) Մասնաճիւղք	2,695,861.52
Անգլ., Ֆրանս., Գերմ. պետական արժէթուղթք	1,769,096.92
Ուրիշ Թուղթեր	3,025,966.68
Փոխանակագրեր	2,244,977.24
Ընթացիկ հաշիւ Կայս. Գանձուն	2,322,261.49
» » գանազաններու	2,815,701.56
Փոխատուութիւնք արժէթղթոց և ապրանաց վրայ	5,891,593.98
Անշարժ կալուած և կարասի	282,393.65
Զանազանք	95,999.63
Լ. Օսմ.	26,643,852.67

ՊԱՐՏՔ

Դրամագլուխ	11,000,000 —
Պանքատուն ի շրջաբերութեան	1,313,716 —
Վճարելի փոխանակագրեր	2,349,705.76
Աւանդք որոշեալ պայմանաժամաւ	1,320,668.52
Ընթացիկ հաշիւք զանազանք	8,973,755.69
Վճարելի շահաբաժինք	4,785.96
Կանոնական պահեստ	888,475.83
Զանազանք	793,744.91
Լ. Օսմ.	26,643,852.67

Տոմարներուն համաձայն է
Պետ Հաշուակալութեան
Օ. ՊՐԱՆՏ

Դեր Ընդհ. Տնօրէն
Ա. ՆԻԱՍ
Տնօրէն
Ժ. ՏԷՖԷՍ

ՀԻՒԱՆԴՆԵՐՈՒՆ ԱԶԲԷ ԼՈՅՍ

ԴԵՂԵՐՆ ԱԽՈՐԺԱՀԱՄ ԿԱԶԷՕԶԻ ՎԵՐԱԾՈՒԱԾ

Բարիզի Լը Բէրտրիէլ (Le Perdriel) գործարանը կազէօզի վերածած է բազմաթիւ դեղեր, որոնք հանրածանօթ են էֆֆէրվէսան (effervescent) փրփրացող, եռացող անուամբ։ Այս էֆֆէրվէսան դեղերը կազէօզի նման կ'եռան, կ'փրփրին ջուրին մէջ և կատարելապէս կ'հալին զորս հիւանդները կ'խմեն իբր օշարակ, առանց զզուանք կամ լեղի համ զգալու։ ԷՖՖԷՐՎԷՍԱՆ դրութեամբ դեղերն իրենց բնական ազդեցութիւնը ՙիոլի կ'պահեն եւ չուտով կ'ազդեն հիւանդին վրայ։ Լը Բէրտրիէլի կազէօզի (էֆֆէրվէսան) վերածած բազմաթիւ դեղերուն գլխաւորներն հետեւեալներն են.

Աւազի, քարի և լեարդի (գարա Պինչօռ տը Լիթին] ճիկէր) հիւանդութեանց և ալպիւմինի համար։

Կաթուածի, հինցած յօդացաւի Բօռօժօռ տը Լիթին] (րօմաթիզմա) և այս կարգի հիւանդութեանց համար։

Ցօղախտի և ոսկրներու, գլխու Սուլֆօլիթ տը Լիթին] ցաւերուն և րօմաթիզմներուն համար։

Ամէն կարգի ջղային հիւանդութեանց կիւ... տը Լիթին] թեանց տկարութեան և դժուարամիզութեան համար։

Հինցած տենդի, ջերմի (սըթմա) ԱՆՐԻԷՔԷԻՆ էֆֆէրվէսան] և կէս գլխու ցաւի համար։

Լը Բէրտրիէլի էֆֆէրվէսան դեղերը Վիշիի, Գօնթրէքսէվիլի և Վիթէլի հանքային ջուրերուն տեղը կ'բռնեն կատարելապէս և ասոնցմէ շատ աւելի ազդու, ախորժահամ և մարսեցուցիչ են։

Լը Բէրտրիէլի էֆֆէրվէսան դեղերը կը ծախուին ամէն մեծ դեղարաններու եւ մթերանոցներու մէջ։ 50—4

ՍՏԱՄՈՔՍԻ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆՆ ԵՒ ԿԱԹԻ ԱՌԱՏԱՑՈՒՄԸ

Ստամոքսի հիւանդութիւններն եթէ անխնամ ձգուին, կ'խանգարեն ընդհանուր առողջութիւնը, որ աղետալի հետեւանք կ'ունենայ։ Մարսիլիոյ հանրածանօթ ՖԷՆԻՔՍ գարեջրատունը, որուն արտադրութիւնները գն. ազանց յատկութիւններուն համար մեծ գնահատումներու արժանացած են, պատրաստած է էօօբէր տը մալթ մը, որ կ'գերազանցէ ցարդ այս անունով ծախուածներն և անվրէպ կերպով կ'բուժէ ԴԺՈՒԱՐԱՄԱՐՍՈՒԹԻՒՆԸ, ՍՏԱՄՈՔՍԻ ԽԱՆԳԱՐՈՒՄԸ, ԽԻԹԸ, ՊՆԴՈՒԹԻՒՆԸ, ՓՈՐՀԱՐՈՒԹԻՒՆԸ, ՓՍԽՈՒՄՆ ու ստամոքսի և աղէքի հիւանդութիւնները։ ԷՔՍԹՐԷ ՏԸ ՄԱԼԹ ՖԷՆԻՔՍՆ յատկութիւն ունի նաև արիւնը մաքրելու և մայրական կաթն աւելցնելու։ Մէկ քանի շաբաթ գործածելէ ետք մայրեր կ'զգան էօօբէր տը մալթ ՖԷՆԻՔՍի հրաշալի յատկութիւնը, որով պէպէքները կ'ուժովնան ու կայտառ երեւոյթ մը կ'առնեն։ Առողջութիւնն ապահովել ուզող անձանց և հոգածու մայրերու կ'յանձնարարուի, անունի նմանութենէն չխաբուիլ և զեղագործներէն ու զեղավաճառներէն պահանջել մի միայն ԷՔՍԹՐԷ ՏԸ ՄԱԼԹ ՖԷՆԻՔՍԸ, ուշադրութիւն ընելով ՖԷՆԻՔՍ անուան։

Ֆէնիքս գարեջրատունը կ'արտադրէ առողջապահիկ երկու տեսակ գարեջուր, մէկը Խոպրիքոֆ Վիէննական, միւսը Միւնիխի դրութեամբ։ Ֆէնիքսի երկու տեսակ գարեջուրներն ալ ... Պ. Մաննի վաճառատունը։ 50—8

ԳԱՒԱՌԻ ԵՒ ԱՐՈՒԱՐՁԱՆԻ ... ԲԷ ՀԱՍՑԷԻ ՓՈԽՈՒԹԵԱՆ ... ՓՈՓՈԽ ԿԸՆԱՅ։

ՍԻՆԿԷՐ

ՀԱՅԹԱՅԹԻՉ ԿԱՅՍ. ՊԱԼԱՏԱՆ

THE SINGER MANUFACTURING Cº

THE SINGER MANFG. CO. TRADE MARK

Սինկէրի կարի մեքենաները զուտ անգլ. պողպատէ շինուած ըլլալով, իրենց առաւելութեամբ ամէն կողմ տարածուած են, և բոլոր ձեռնարկներ, գերձակներ ու կօշկակարներ լաւ Սինկէրի մեքենայ ունեցած են գործածել։ Սինկէրի Ընկերութեան ցարդ 100է աւելի պատուոյ վկայականներ և շքանշաններ տուած է բոլոր ցուցահանդէսներու մէջ։

Ամսավճարով ալ կ'ծախուին։

Սինկէրի մեքենաները կ'վաճառուին՝ Բերա, Շիշլի, Ղալաթիա, Սկիւտար, Ստամպօլ։

Բերա) Շիշլի Ճամբու Պօն-Մարշէի քովը Թիւ 343 և 343 ...

Ղալաթիա) Սինկէր Խան, Թիւնէլին եաեւ.
) Թրամվայի կայարանին քովը.

Ստամպօլ) Սուլթան Համամ Թիւ 2.
) Սուլթան Պայազիտ Թրամվայի կայարանին քովը Թիւ 18,

Սկիւտար, Չարշը Պոյու; Թիւ 120.

Ներկայացուցիչ ... Ընկերութեան կեդրոնական վարչատեղին կ'գտնուի Բերա, Շիշլի ճամբայ, Թիւ 343 և 343 ... Տէպ Օղլու Սարքիս Պէյի տունը։ 50—37

LE PHENIX AUTRICHIEN

ՖԷՆԻՔՍ ՕԹՐԻՇԻԷՆ

ՀԻՄՆՈՒԱԾ 1860 ԻՆ Ի ՎԻԷՆՆԱ

ԿԱՅՍ. ԹԱԳ. ԱՐՏՕՆԱՏՆՈՐՀԵԱԼ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿ.

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ ԵՒ ՊԱՀԵՍՏԻ ԳՈՒՄԱՐ

ՀՐԴԵՀԻ ՃԻՒՂ ՖՐՔ. 17,000,000
ԿԵՆՔԻ » » 31,008,000

Ընկերութեան Դրամատունն է, ի Կ. Պոլիս, ՔՐԷՏԻ ԼԻՈՆԷ.

LA ESTRELLA

ԼԱ ԷՍԹՐԷՅԱ

ՀՐԴԵՀԻ, ԿԵՆԱՑ ԵՒ ԾՈՎԱՅԻՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿ.

Ի ՄԱՏՐԻՏ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ ՖՐՔ. 10,000,000
ՊԱՀԵՍՏԻ ԳՈՒՄԱՐ » 12,000,000

Ընկերութեան Դրամատունն է, ի Կ. Պոլիս, ՔՐԷՏԻ ԼԻՈՆԷ

Գրասենեակք, Կ. Պոլիս, Ալեմտաղ Խան Թիւ 11—15 50—44

Լիազօր Ներկայացուցիչ Թուրքիոյ Գ. ՖԵՐԱՏԵԱՆ

ԿԷՍ-ԳԼԽԻ ՑԱՒ

Երբ կէս գլխի-ցաւ ունենաս, ոչ մի դեղ չես կրնար աչխատիլ եւ ո և է գլխու ցաւով պարապիլ, այլ նաեւ դժբաղդ եւ արգահատանքի արժանի կացութեան մը կը մատնուիս, եթէ քրոնիկ հանգամանք մը առնէ այդ կէս գլխի ցաւը, ինչ որ յաճախ կը պատահի։ Ասոր առաջքը առնելու համար պէտք է գործածել ԲԼԷՐԹԱՆԻ ԼՍԱՆՍ ՏԸ ԹԷՐԷԲԱՆԹԻՆԻ ԲԷՐԼԸՆերը։

ԲԼԷՐԹԱՆԻ ԼՍԱՆՍ ՏԸ ԹԷՐԷԲԱՆԹԻՆԻ ԲԷՐԼԸՆերէն 3—4 հատը կը բաւեն արդարեւ քանի մը վայրկեանի մէջ անհետացնելու ամէնէն տառապեցնող կէս-գլխու ցաւերը եւ ամէնէն ցաւագին ջղային պրկումները, ... [illegible] ... և դժուարամիզութիւնները։

Բարիզի Բժշկական Ակադեմիան վաւերացուցած է այս դեղին պատրաստութեան կերպը, ինչ որ ամենամեծ երաշխաւորութիւն մըն է զայն յանձնարարելու համար հիւանդներու վստահութեան։ Կը ծախուի բոլոր դեղարաններու մէջ, շիշը 2 ֆրանք։ 16—3

Ց. Գ. Շփոթութիւններէ զերծ մնալու համար, պահարանին վրայ գործածութեան հաւաստիք ուշադրութիւն ընել.
Maison L. Frere, 19, rue Jacob, Paris

ՊԱՅՄԱՆՔ "ԲԻՒԶԱՆԴԻՈՆ„Ի

ՏԱՐԵԿԱՆ ԲԱԺՆԵԳԻՆ	6	ՄԷՃ.
ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ »	3	»
ԵՌԱՄՍԵԱՅ »	1½	»
ՏԱՐԵԿԱՆ » ՀԱՍՏ ԹՈՒՂԹԻ ՎՐԱՅ	7	»
ՁԵՌՔԷ ԳՆՈՂՆԵՐՈՒՆ	20	ՓՐ.
ԱՄՍԱԿԱՆ ԲԱԺՆԵԳԻՆ ԲՈՍՏ—ԼՕՔԱԼՈՎ.	18	ՂՇ.
ՏԱՐԵԿԱՆ » » »	7	ՄԷՃ.
ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆ ՏԱՐԵԿԱՆ	36	ՖՐ.
» ՎԵՑԱՄՍ. 18. ԵՌԱՄՍ.	9	»
» ՏԱՐԵԿԱՆ ՀԱՍՏ ԹՈՒՂԹՈՎ և ամենօրեայ ճնշումով	40	»

Օսմ. կէտն 108 ղշ.— Անգլ. կէտն 119 ղշ.—20 ֆր.ոցն 94½ ղշ.էն

Եւ Քէֆէկն 55 ղշ.էն փոյթ կ'ունենալով նոյն պայմանով Կ. Պոլսոյ և Գաւառի համար ԱՆԵՏԻՐ։ ՄԻՆՉԵՒ ԿԱՆԽԻԿ

Նամակի փուլ կ'ընդունինք՝ 20 հատ 1 ղրշ.ոց թղթատունի փուլը 20 ղրշ.ի հաշւով, և մի միայն ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԱԾ ՆԱՄԱԿՈՎ։

Հասցէի փոփոխման համար անհրաժեշտ է ղրկել երկու ղրշ., նամակի փուլով։

Բօսղայի ծախքը մեր վրայ է, Բօսղա—Լօքալէն զատ։ Իսկ դրամին առաքման ծախքն և ռիսքը բաժանորդներուն ստորագրին վրայ են։

Չէքերուն և Փոխ'' գրերուն վրայ, պէտք է որ առաջուցն ինք փոխցուցած ըլլայ 20 փարայի օրինական դրոշմը։ Ապա թէ ոչ՝ երեք Թերթ պակաս կ'ղրկուի։

Նմանապէս, մայրաքաղաքէն կամ գաւառէն ղրկուած Ազդերը պէտք է դրոշմուած ըլլան բաց օրինի։ Ապա թէ ոչ՝ չեն պատուիր։ Եկեղեցական ու բարեգործական Մանուցումները զերծ են դրոշմի տուրքէն։

Պոլսոյ և գաւառի մէջ, ու'ն վճարումները միայն վաւերական են որք կ'ըլլան ի փոխարէն Տպարանին պաշտօնական Թղթին՝ ստորագրուած Տնօրէնէն, ու կնքուած Լրագրին տեխական կնիքովը։

Թակատ Թերթ կ'ղրկուի ամէն անոնց որ վերոյգրեալէն աորքերսաքով հաշուած ըլլան իրենց ղրկած դրամները։

Բաժանորդ գրուելու և դրամը ղրկելու ամէնէն դիւրին կերպն է՝ մանտա—բօստ մը առնել, որուն բոլոր ծախքն է 20 փարա մինչեւ 100 ղրշ.։ Նամակ գրելու պէտք չկայ։ Բաւ է մանտա—բօստին կտրօնին ետեւն նշանակել բաժանորդին անունը, հասցէն, Թուականն ու գումարը։ Դրամը մեզ կը հասնի, և Թերթը կ'ղրկուի, անվրէպ։

Ապառիկ յանձնարարութիւնք ՉԵՆ ԳՈՐԾԱԴՐՈՒԻՐ։ Ձնորոգուած բաժանորդութիւնք ՕՐՆ ՕՐԻՆ կ'գրուին, ծանօթ թէ անծանօթ, որի՛ ալ պաշտօնին։

Գաւառացի բաժանորդները լաւ կ'ընեն ուրեմն եթէ կանխաւ հասցնեն բաժնեգինը, կամ Կ. Պոլսոյ մէջ մէկը ցոյց տան որուն դիմուի պայմանաժամին։

Գործակալք պատասխանատու են իրենց ներկայացուցած բաժանորդներուն համար։ Ծրարով դադրեցնել չեն տուած Թերթին առաքումը, բանած պայմանաժամի իրենց մէ կ'պահանջուի։

Հին Թիւերը ստվորական գնով չեն ծախուիր։

Ձեռագիրներն ետ չեն դարձուիր։

ԼԱ ՆԻՒ-ԵՈՐՔ

ԱՄԵՆԱՀԻՆ ԵՒ ԱՄԵՆԱԿԱՐԵՒՈՐ ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ԿԵԱՆՔԻ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆԸ

Հաստատուած Ն.Եորք 1845 ին

1902 Յունուար 1 ին երաշխաւորեալ գոյքն՝ Ֆր. 1,506,000,000.

1901ին ապահովագրեալներուն եղած փոխատուութիւնք՝ Ֆր. 34,000,000.

ԼԱ ՆԻՒ—ԵՈՐՔ 600,000 էն աւելի ապահովագրեալ ունի, որք կ'կազմեն Ընկերութիւնը, և որոց կ'պատկանին բոլոր շահերն։ 1901ին ապահովագրելոց վճարուած շահաբաժիններու գումարը՝ Ֆր. 17,500,000։

ԼԱ ՆԻՒ—ԵՈՐՔի տիեզերական բոլիսը մինչեւ հիմա ուրիշ որ և է ընկերութենէ մը յանձնուած բոլիսներէն աւելի անկաշկանդ և չահաւոր պայմաններ ունի։ [continued text] ... 50—37

Տնօրէնութիւն ի Թուրքիա
Ճ. ՈՒ. ՀՈՒԻԹՕԼ ԵՒ ԸՆԿ
Բնդհ.—Գործակալութիւն
Ա. ՋՈՒՀԱՃԵԱՆ
Պոլիս, Հաւրի Թօլ խան
Վոյվոտա փողոց, Վէթալիս խան
Ղալաթիա 50—37

ՀԱՃԻ ՍԱՐԻՄ ՈՐԴԻՔ

Վաճառատուն օծանելեաց և խորդաւոր պուտրերու

Բերա, Թագսիմ, Թիւ 52 և 54

Այս հանրածանօթ վաճառատունն որ բազմապատկած է իր բոլոր ապրանքի տեսակները, կ'ստանձնէ նաև հարսնիքներու, կնունքներու, անուանց հանդիսութեանց, ինչպէս նաև նմանօրինակ ամէն տօնախմբութեան մէջ պէտք եղած շաքարեղէնները, անուշեղէնը, լիքէօրը, ժամերու և ուրիշ նուէրներու հայթայթումը, ինչպէս նաև սպասաւորութիւնը։ ՀԱՏԿԻ ՀԵՕՐԷԻՆԵՐ կ'պատրաստուին շատ ընտիր։ Հարկ է սակայն օր առաջ ապսպրել։

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ.—«Հաճի Սարիմ որդիք» վաճառատունը ո'չ Բերայի մէջ, ո'չ ալ ուրիշ տեղ մասնաճիւղ ունի։ 50—37

ՈՒՂԵՒՈՐՈՒԹԻՒՆ Ի Ծ. ԱՐԵՒԵԼՔ

"ԵՐԿՆԱՅԻՆ ԿԱՅՍՐՈՒԹԵԱՆ ՄԱՅՐԱՔԱՂԱՔԻՆ ՄԷՋ„

ԳՐԵՑ.— ՓԻԷՌ ԼՕԹԻ (38)

Դ.—ԵՐԿՆԱՅԻՆ ԱՐՔԱՅԱՒԱՆԻՆ ՄԷՋ

Այս ժայռերը պսակւորող աշտարակին ստորեւ, ահա փայլնոտ ու մարմարէ այն քէօշկը, ուր կ'բնակի «մեծ սատանա»ն։ Հոդ, շատ բարձրն ենք, խիստ ու մաքուր օդին մէջ, նեղ Թէրասի մը վրայ, ծառերու բազմութեան մը վերև, զոր այսօր հազիւ թեթեւօրէն կ'սքօղեն տերեւ ու փթթիք սովորական մառախուղները։

Եւ կ'մտնամ «մեծ սատանայ»ին մօտ, որ օդապար այս չրջավայրին միակ բնակիչն է... Ո՛հ, ահաւելի այդ անձնաւորութիւնը։ Բիչ մը գերմարդկային հասակ ունի ան և պրօնզէ Թափուած է։ Ան ալ, Շիվայի, մահուան չաստուածին պէս, դիակներու վրայ կ'պարէ. հինգ կամ վեց ահաւոր դէմքեր ունի ան, որոնց բազմապատիկ ծամածռութիւնը գրեթէ անհանդուրժելի է. գանկերու մանեակ մը կ'կրէ ան պարանոցին վրայ և չարժուձևներ կ'ընէ քառասունի չափ բազուկներով որոնք չարչարանքի գործիքներ ու կտրուած գլուխներ կ'բռնեն։

Ահա այս է, պաշտպան այն չաստուածուհութիւնը, զոր Չինացիները դրած են հոդ որ սաւառնի իրենց քաղաքին վերեւ, աւելի բարձր քան իրենց Փայլնոտ բրգաձեւ տանիքները, աւելի բարձր՝ քան իրենց սրբազանները, ու անհեթեթները,— ինչպէս որ մեր կողմերը, հաւատքի դարերում, Ցիսուս մը կամ ճերմակ Կոյս մը պիտի դնէին ամենաբարձր կատարներու վրայ։ Եւ կարծես, իրենց խոր անդթութեան չօշափելի խորհրդանշանն է ան. կարծես ցուցանիշն է ան, անբացատրելի այն ճեղքին՝ որ կայ այդ մարդոց ուղեղին մէջ, այդ մարդոց՝ որոնք սովորաբար այնչափ հեզ են ու դիւրաթեք, այնչափ դիւրահաճ որդ են ծաղիկներու ու պզտիկ տղայոց հմայքին, բայց որոնք, մէկէնիմէկ, հրճուանքով, խոլաբար կ'վերածուին չարագործներու, եղունգ փրցնողներու ու ողջ աղիքներ բզքտողներու...

Զիս օդին մէջ բարձր բռնող բաները, ապառաժները և մարմարէ Թէրասները, խոյս կուտան ոտքերուս տակէն, զառամ մայրիներուն կատարներուն մէջէն, գլխու պտոյտ պատճառող խոյանքաւ խորխորատներով։ Լոյսը զմայլելի է ու լռութիւնը բացարձակ։

Բէքին, ոտքերուս տակ պուրակի մը կ'նմանի...։ Կանխաւ արդէն ինծի իմաց տրուած էր անհասկնալի այդ երեւոյթը, բայց ասիկա իմ ակնկալութիւնս ալ գերազանցեց։ «Երկնային արքայաւան»ին բաոքերէն դուրս, չէի կարծեր երբեք որ, այնչափ ու այնչափ ծառեր գտնուէին, տուներուն բակերուն մէջ, պարտէզներուն մէջ, փողոցներուն մէջ։ Ամէն բան, կարծես ողողուած է կանաչութիւնով։ Ու նոյնիսկ, պարիսպներէն ալ անդին, որոնք խիստ հեռուէն իրենց սև չրջանակը կը գծագրեն, պուրակը կ'վերսկսի ու անվերջանալի կ'Թուի։ Արեւմուտքի կողմը միայն, կ'տարածուի գորշագոյն տափէ մը, ուրկէ եկայ ես ծխին մը տուտու։ Եւ Հիւսիսի կողմը, տժգոյն երկինքին վրայ կը բարձրանան Մօնկոլիոյ լեռները, սխրալի, Թափանցիկ ու ծիածանային։

Այս քաղաքին ուղղագիծ մեծ երակները, որոնք միակ յատակագիծ մը համեմատ քաշուած են, Եւրոպական մեր մայրաքաղաքներէն ոչ մէկուն մէջ նմանը չգտնուած կանոնաւորութիւնով մը, իմ կեցած տեղէս կ'նմանին անտառի մը պողոտաներուն, պողոտաներ՝ որոնք եզերուած են գորշ մանաղան, կնճռոտ, քնքուշ տանիքներով, գորշագոյն խաւաքարտէ կամ ոսկեզօծ Թուղթի կարատուններէ կազմուած։ Այդ երակներէն մեծ մասը մեռած են. իսկ անոնց մէջ որոնք կենդանի կ'մնան, այդչափ վերէն նայուած ատեն, կեանքը կը յայտնուի, հողին վրայ տափակցած Թուիս պզտիկ կենդանիներու տողանցութիւնով մը՝ որ մրջիւններու գաղթումը կ'յիշեցնէ. ատոնք այն կարաւաններն են միշտ, որոնք ծանրաղանդաղ ու հանդարտաքայլ կ'երթան, կ'երթան, ցրուիլ անսահման Չինաստանի չորս ծագերը։

Այն չրջավայրը որ ուղղակի ոտքերուս տակ կ'գտնուի, Բէքինի ամէնէն ամայացած ու ամէնէն ալ լռակեաց մասն է, Լռութիւնը միայն կ'բարձրանայ դէպի ահաելի կուռքը ու դէպի ինծի, որ միասին, կ'գինովնանք լոյսով, խիստ, առողջ ու քիչ մը սառած օդով։ Հազիւ քանի մը կռինչներ կ'կորսուին, կ'ցրուին չափազանց լայն անջրպետին մէջ, երբ սև Թռչուններու հոյլ մը գայ պտուտքիլ մեր ոտքերուն տակ...

** Ցաւի նմանող զգացում մը կը խառնուի այսօր, այլախառնութեան նուիրուած յետ մէջօրէիս, բարձրադիտակ ապարանքիս առանձնութեանը մէջ. բոլոր այս բաներուն վերջանալուն ցաւը, ինչու որ հիմա մեկնումս շատ մօտ է։ Մնաց որ, աս վերջաւորութիւնը, վերեկումի մը յոյսը չէ կրնար ունենալ, քանի որ եթէ երբեք պաղաքին Բէքին գալու ալ ըլլամ, այս ապարանքը փակ պիտի ըլլայ ինծի համար, կամ գէթ, հոն այլ եւ պիտի չգտնամ, իմ ներկայ սխրալի միայնութիւնս։

Եւ այս այնքան հեռաւոր ու այնքան անհասանելի վայրը, որուն համար առեւնով անմտութիւն մը պիտի Թուէր եթէ ըսէի թէ ինծի իբր բնակարան ծառայած է, որչա՜փ ընտանի դարձած է ինծի արդէն իսկ, բոլոր այն բաներուն պէս որոնք հոն կ'գտնուին կամ հոն տեղի կ'ունենան։ Մութ մեհեանին մէջ այլապատար խոչոր դիցուհիին ներկայութիւնը, կարուին ամենօրեայ այցելութիւնը, չրջականերուն լռութիւնը, Հօկտեմբերի արեւն տրտում փայլը, ապակիներուս վրայ վերջին Թիթեռնիկներուն ոգեւորը, կիտուած է տանիքներուն մէջ բունող մէկ քանի ճնճղուկներուն չարժմունքները, և այն ինչ հովը կ'փչէ, մեռած տերեւներուն խոլապարը, մայրիներուն ռեմնային պզտիկ սեղներուն անկումը բարձրաւանդակին քարայատակներուն վրայ... Ինչ եղական ճակատագիր է որ, կ'խորհիմ, քանի մը օրուան համար տէր ըրած է զիս բոլոր այս զմայլելի ու անզուգական տեղերուն ու իրերուն...

**Հիւսիսային ապարանքին մէջ, ո'ւր բոլորովին վերջ գտած են մեր երկայն ճեմելիքին չքեղութիւնները։ Ալ հիմա, տեղ տեղ թեթև փայտորմերով կորսուած է ան, որոնք շատ դիւրութիւնով կրնան հանուիլ, եթէ երբեք Երկնից Որդիին մայրը միտքը փոխէ ու վերադառնալ ուզէ, մինչդեռ հիմակուհիմա գրասենեակներու ու խուցերու վերածած է զայն։ Տակաւին մէկ քանի սքանչելի գեղօրներ կ'մնան այն մասին մէջ, որ զօրավարին իբր սալօն պիտի ծառայէ. ուրիշ ամէն տեղ, ամէն բան պարզուած է, և մետաքսեղէնները, անօթները, ջերմարգեները, պրօնզները, մէկիկ մէկիկ արձանագրուած ու Թուագրուած, գացած են դիզուիլ կահկարասիներու մթերանոցին մէջ։ Մեր զօրքերը, բնակելի ընելու համար, ապաշտպանի այդ ապագայ բնակավայրերուն մէջ բերած դրած են նոյնիսկ եւրոպական աթոռներ՝ զորս հոն գտած են, ապարանքին պահեստի կարասիներուն բազմութեանը մէջ,— ինչպէս նաև տարտամօրէն Հանրի Բ.ի ոճով քանարէներ ու Թիկնաթոռներ, և գաւառային պանդոկի մը ճոխ չքեղանքը յիշեցնող, հին ոսկեզօծ բիւրեղ ծածկոցներ, եայլն։

Մեր զօրքերը, հոդ, իբր բնակարան այդ մեհեանները միայն ունին և իբր զօրական անկողին՝ նուիրական սեղանները միայն. այն ատեն, քիչ մը աւելի տեղ չահելու համար, և գիշերը, այդ աղուոր կարմիր սեղաններուն վրայ կարենալ փռուելու համար, կամաւ մը դուրս հանած են, պզտիկ երկրորդական չաստուածներու բազմութիւնը, որոնք դարերէ ի վեր խճողուած կային այդ սեղաններուն վրայ, և միայն խոչոր հանդիսաւոր կուռքերը ձգած են իրենց գահերուն վրայ։ Ուրեմն այդպէս, հարիւրներով, հազարներով դուրս եկած ու խաղալիքներու պէս չարուած են ճերմակ Թէրասներուն վրայ, խեղճ, պզտիկ ու տակաւին փայլուն չաստուածները, որոնց վրայ կ'իյնան հիմա աշնան ճառագայթները ու Բէքինի փոշին։ Եւ կռատուններուն ներսի կողմը, խնայուած խոչոր կուռքերուն չուրջը, ինչ խիստ ու տմարդի կերպարանքներ մը կը պարզեն մեր մարդոց հրացանները, անոնց գորշագոյն ծածկոցները ու կախուած զգեստեղէնները։ Եւ մեր կարիճ այդ զինուորները, խղճալի գաւհի ի՜նչ ծանր բարձմունքներ մըն են բերած հոդ, փակ այդ սրբավայրերուն մէջ, ճանդանի ու խունկի ցնդկներու անուշահոտութեան վարժուած լաքէ այս ձեղունններուն տակ։

** Հինաւուրց մայրիներուն ծածկոցուած ոստերուն մէջէն, հորիզոնը, որ քիչ քիչ կ'պարզուի, աշունէն կարմրած երանգներով, դալարութեան հորիզոն մըն է։ Պուրակ մըն է ան, անհուն պուրակ մը, որուն մէջտեղը, խրդուածի պէս կ'երևան միայն, դեղին փայլնոտ տանիքները։ Եւ այդ պուրակը Բէքինն է, այն Բէքինը՝ զոր ապահովաբար այսպէս չէինք երեւակայեր,— և այն Բէքինը՝ որ կ'տեսնուի խիստ նուիրական վայրի մը բարձունքէն ուր որ և է Եւրոպացիի մը մուտքը անկարելի կ'կարծուէր։

Ժայռուտ այն գետինը որուն վրայ կը գտնուինք, մինչ կ'պզտիկնայ ու կ'նեղնայ այնչափ որչափ կ'բարձրանանք դէպի «Զինաստանի մեծ սատանա»ն և կ'մօտենանք կատարին այդ մենաւոր կոթողին որ Ածմի կղզի կ'կոչուի։

Այս առաւօտ, վերնագոյն յարկերուն վրայ ելած ատեննս, կ'հանդիպիմ եզական ուխտաւորներու պզտիկ խմբակի մը որ վար կ'իջնայ. Լազարիստ միսիօնարներ են անոնք որոնք պաշտէ երկայն մօր և մանտարինի տարազ կ'կրեն. անոնց հետ կ'գտնուին մէկ քանի չինացի կաթօլիկ երիտասարդ քահանաներ՝ որոնք հոն գրտնուելնուն համար կարծես ահաբեկած են, երբ թէ, հակառակ իրենց ժառանգական հաւատալիքներուն վրայ փակցուած քրիստոնէութեան, տակաւին ունենային սրբապղծութիւն մը գործած ըլլալու զգայութիւնը, սրբապղծութիւն մը որ առաջ կուգար, մի՛միայն իրենց, այնչափ երկար ատենէ ի վեր արգիլեալ վայրի մը մէջ գտնուելէն։

(Շար.) Թարգմ. ՋԻՖԹԷ-ՍԱՐԱՖ